КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Шинарин. 11 февраль, 1970 шо № 18 (4089). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вiашагiхкета!

СЕРДАЛО

(«Светъ»)

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхачу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 шера дуьйна арадуьйлу

ТОАДЕ ШЕФСКИ НОВКЪОСТАЛ

Парте XXIII-чу съездехь пул тIехьагIарчу КПСС ЦК Пленумийн решенешка белгалдаьккхад дIахо юртабоахам легIабоелабар дерригача хьалхара магьара гIулакх-хилар. Цу дакъе боккха лоархIам болаш да гергарло юрта доаттаду шефски новкъостал. Из дика кхета а дехь, Грозненерча дуккхача предприятей юкъарчарча партийни организацешца уйх тIоахьарча хана чIоагIа терко ю цу балха. КIоаргга доттагIал тоссадендад предприятей колхозашцеи совхозашцеи, районий районашца.

Дукха ха йоаццаш чакхдаьлар Грозненерча Ленински района къахьегамхоштеи Грозненски юрта района къахьегамхоштеи юкъерча доттагIлен кIира. Цу деношка Ленински района промышленни предприятешкара болхлой, писателаш, художникаш, артисташ хилар Грозненски района боахамашка. Везаме чакхдаьлар хIара вIашагIкхетар. Хьалхара фусамдаьнта - хийнар В. И. Ленина 100 шу дизара сийна лаьрхIача нахе хоалита карагIдиача толамех, цхьа района юкъе латтача доттагIлен бертах, колхозахошта дIахо шоаш де дезарг новкъосталах. Цул тIехьа ГIа Грозненски района къахьегамхой хилар Ленински районе хьоашалгIа баьхка. ЧIоагIа безаме чакхдаьлар из вIашагIкхетар а. Дукха дар дIахьа дтоца. Боккъонца дола ЦIей хилар доттагIлен кIира чакхдовлача дана Лермонтова цIерагIча театре хиннача доттагIлен сайренах.

Дуккхача хана дена хьадоагIаш да цу районий къахьегамхоштa юкъера доттагIал.

Совдна гуйран балхаш долча хана Грозненски района боахамашка ялат чуоца новкъостал деш хилар Ленински районера 100 совгIа автомашина, эзараш студенташ.

Шоашкара довгIа новкъостал ду колхозхошна а. Иштта шийна а ооргIонна дикка бернах дола доттагIалах.

Шефски новкъостал дика [illegible] Новогрозненски ТЭЦ-е... Орджоникидзе цIерагIча колхоза. Дукха балхаш даьд теплоэлектростанцеа коллектива колхоза боахам чIоагIдара. ТЭЦ-а конструкторий чертежаш кийчъяьй шурий-товарни фермана эша оборудовани. Iалсашта искусственни шура йодаю аппарат, хьалъяьй балх, текаш болх бу вальцови хьайра, вIашагIъеллай пилорама, хIаьта иштта хий лоадад, колхоза правление цIа дIоахкара балхаш даьд, иштта кхы дуккха а.

Кхеташца вIашгIехьбаьккхаб культурни бувзам а. ДIадахача шера колхозкой болча кхоза химикай художествени самодеятельноста коллективех агитбригадех.

Колхоза шефски новкъостал лоаттадара лаьрхIа совет вIашагIъеллай ТЭЦ-е: цунна чубоагIа цехай начальникаш, инженераш, мастераш, заводна болхлой. ХIара шера шоаш бергболча балха планаш уттам шар. Иштта оттаяьй укх шера кхоачашъергйолча мероприятей план а. Партконо ший бюро заседанешка, партийни собранешка дуаш шефски новкъостал хоза хоамаш.

Цу тайпара масалаш яхы дукха а доаладе йиш я. Цхьабакъда массанахьа иштта латтац гIулакх. Шефски новкъостал тесса лоладу цхьайолча предприятеша. Кхоачашдац цу дакъе шоаш тIаийца дехкараш. Цхьаболча шефаш нагахьа мара гуча а боалац шоаш новкъостал де лаьрхIача боахамашта. Геттара ледара да царна юкъера бувзамаш. Оттаь балха планаш яц. Партийни организацешка собранешка дуваш шефски новкъостал тоадарах дола дешаш. Цу тайпара кхоачамбоацараш да «Аргунский» цIача совхоза шефал деладоча «ГАРО» завода, «Назрановский» совхоза шефал деладоча № 131 йолча «ГIишлон-монтажни» поезда балхаца. ЧIоагIа эсала бу из болх Ножай-Юрта районерча XXII партсъезда цIерагIча колхоза шеф йолча Грозненски холодильника коллектива, иштта кхычар. Из гIулакх кхы дIахо ца мегаргдолаш дац.

Гергдо юрта лоаттаду шефски новкъостал тоадар партийни, профсоюзни организацей лоархIаме дехар да. Шефски новкъостална чIоагIду ахархоштой белхлошта юкъера цхьоагIо, цунна гаргадоагIа гердан юртан юкъера гIулакхаш, из новкъостал лу уйтайпарча къанех болча къахьегамхошта юкъера доттагIал дIахо дегIадоаладе.

Республика предприятешка лаьрхIа дехкараш тIаийцад колхозашта шефски новкъостал дара. Эттара хьадла терках тIабалийта беза уж дизза кхоачашдара. Цхьаккха мероприятей йита йиш яц дIа чакх ца йоаккхаш.

Шефски новкъосталах дола дешаш зувца уттаде деза партийни профсоюзни собранешка, КПСС горкомий, райкомий бюро заседанешка. Цу балха планаш уттаеча хана, чIоагIа лоархIаме да, колхоза экономика кIоаргга лийза а лийза, из дегIайоаларга ешар белгал а доаккхаш, уж уттаяр.

Шефски новкъостал доттадара дьакъехьа вай цхьайолча предприятешка дикка опыт Iоалаь. Из шерра йоаржае еза. Тайп-тайпара делегацеш дьоашалгIа дIа-юха ахар, художественни самодеятельноста коллективаша концерташ уттаяр, доттагIлен сайренаш вIашагIъяхкар санна [illegible] Предприятегарей боахамгарей бIарччача сайонашка кхочтала шерде деза юкъера доттагIал.

Грозне дукха а республика юртбоахама чIоагIа новкъостал де йиш йола предприятеш. «Трансмаш» цIача завода машинашъераш декхарийла ба юртбоахама дукхагIа прицепаш арахеца. ХьайбашIа чIоагIа пайдане йола стимулятор «В-12» яха витамин арахеца йиш йолаш я ацетоно-бутилови завода коллектив. Юрта электрификаци елта шерде деза республика энергетикаша. Транспортни предприятеш декхарийла я къаьстта ялат чуэпача хана колхозашта, совхозашта новкъостал лоаттаде. Промышленни предприятей торо я колхозашта, совхозашта механизаторски кадраш кийчъеча новкъостал де. Города архитектораша, гIишлоерхоша тIо де деза юрташка гIишлош хьалъяра, юртий сибат хоздара, уж тоалра.

ХIанз, В. И. Ленина 100 шу дизара юбилейна сийленца вакъабаха республика къахьегамхой кийчлуча хана, къаьстта тоаде деза городо юрта лоаттаду шефски новкъостал.

Советий Iаьдал даьнача шерашка лени хьадоагIа промышленноста болхлошта юртбоахама къахьегамхошта лоаттаду шефски новкъостал. ХIара промышленни предприяте коллективна сийлен традици а хиннa дIаегта деза из.

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

Укх сурта тIа шоана гу (аьрдехьара аьттехьа) оператора гIонча Н. Волуйская, оператор А. Сарафонов, воккхагIвола оператор коммунист Ю. Давыдов. Грозненски крекинг-завода № 9-10 йолча сийна членаш ба. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийленца накъабахара яхье лаьца къахьегам а из коллектив. Цунна керте латт Юрий Давыдов. Шоай заданих массала тIехкхоачашъю цар, установка дика йоаь, нийса лелаю технологически режим а.

Д. Васильева сурт.

НИЗ БОЛАШ ЙОАГIА ПРЕДПРИЯТИ

ДIадахача шера Назранерча Экажкъонгий-Юрта промкомбинат вIашагIдаьккхаб дIаха хетацар цхьабаьцца. ХIараш цу чу болх бара вина гонаш Iоналлеца «турбагIа» ара гIоргья из предприяти, боахар.

Боккъонца шу а даьнадац из болх бе йолаенна, цхьабакъда «турбагIа» арахьа дага а яц. Кхы а чIоагIаум латт из. Цу чу болх беш болча Экажкъонгий-Юртарча мехкарашта шоай генахьа кулгаша хьаду товараш берригача мехкага кхоач. ХIаьта укхалз хьаду кхалхаха тIатедкаду чакхсадоагIа дитекъа цхаралаш Назранерча мехкарашта а хьакхачап.

Дукха ха йоаццаш ВуронIада хьайийлай цу комбината галстукаш ю цех. Цар хьаю галстукаш дика дIайилай. ХIаналехьа дукхача городашкара заказаш деьхкад цеха бухгалтере.

Иштта ший деазув шерлош, юрта базаьа пахьа гаьна дIавха ца безам болх хулийтам хьайоагIа из комбинат. ВIаь гIорта вайнаьха кхайнах ба шига къахьетам. Школа йистелаьккха боаллаше я шига болх бе дIачубалх мехкарий: юкъе а, ктта и, хIаьта шоашта вахара накъаьргйола говзалаш а Iомаю. ХIанз укхаза болх бе барех 90 гаргга процент 8—10 класс яьккха мехкарий ба. Школе Iомаьча знанеша, теоре царна новкъостал ду сихха шоай балх къайле йоза, из творчески хьабе, къахьегама овсарне лакхье. Цуругъа низ хиннаб къонача коллективна дIадахача шера дика бергате дераш йита. Продукции боккха бераш 103 процент кхоачашъяьй цо.

Укхаза хьаю (вай йиллараш сурт тIа) догIаш плащаш, столаш тIа тIеса хоза гIаташ, подкладкашш хий чакх ца доала тIоргшашаш.

Укх шера яхь а керда хIамаш хьае болайла дита ба укхаза. Назранерча тугашка хьо чакхдаьнча цIагIа тIамоатаю йийла кийчам корахоагIаргьяц хьойна. Уж хьаю цех хьаедла лерхI промкомбинатаца укх квартале. Шера 70000 пар иьчаш арахейа шо болаш хургья ю цех. Кхьизола керда балхам а дIадолаадерза укхаза.

ХIамат сакхеташ, фийта, шоаш дIадовла гIулакх къонахаш санна даьхе ейтон чакхдоаккхаш оаьал йоал вайнаьха кхайнахах. Эттара хьалха из предприяти дIайолаелча хана балха, гонаш лохар кхалаа яцар шига. ХIанз дукха ба, 10—15 шера шига-къахьетам, дизза сийна шоай болх дика хоаш, нуьг юрьедоеша кхалаш. Царех цхьаьбарий цIераш яха лов. Уж ба чакхсадоагIа дитекъа цхаралаш хьаду Хамрийе, Iайшет, Мечиева Люба, ЦIастиката хIанаш, хьеца мехера Угурчева Марийа; барехьам тегача мехера Мерхаева Асйя, Арапиева Хеотай, кхыбараш.

ХIанз Ленин ваь 100 шу дизара сийна шоаш тIаийца дикхий социалистически дехкараш кхоачашдеш ба ЭкажкъонгIай-Юртара мехкарий.

Ж. НАРЕГИН.

ДОККХИЙ ДЕКХАРАШ ТIАИЙЦАД

«Малгобекнефть» НПУ дехкаш участкашкеи В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна социалистически яхь лаьцай. Мехкдаьтта промыслови управление мехкдаьттахой пятилетка кхаь шера чакхйоаккхачан а яь планал совгIа 182,5 эзар тонн мехкдаьтта, 65,5 миллион кубически метр мехкдаьттана хьадогIа газ хьакхий.

Дукхаа 1969 шера хьаьйоаллача продукцеа дIоахна мах лохбарах йие шера фонда юкъе дахьад 350 эзар сом.

ЗоагIане декхараш дитт мехкдаьттахошта хьалхашка пятилеткан дьаьагIча шера. Цар шерал 1969 шера продукци арахецарен цунна реализаци ерен план 27 декабре кхоачам а яь, планал совгIа 780 эзар сома мехьа продукци арахеца [illegible] да цIанал совгIа доккхаргдола 65 эзар тонн мехкдаьтта. 1970 шера продукци арахецарен цунна реализаци ерен план 30 декабре кхоачам а яь, планал совгIа 156 эзар сома мехьа продукци арахеца — из да планал совгIа доаккхаргдола 13 эзар тонн мехкдаьтта. Къахьегама овсарле 1969 шера 1,1 процент лакхлургьа, хIаьта 1970 шера — 0,3 процент.

Укх юкъедисача пятилетка йиш шера планал совгIа 936 эзар сом пайда бергба, продукцеца дIабеда мах планах боагIачул 1 процент лох а баь, 350 эзар сом чачхаьалкхенна ахча кхоаергда.

Пятилетка чакхъялалехьа 75 моттиг йола 2 столови, магазин, 150 квартира йола 2 цIа, 260 моттиг йола общежити, 140 моттиг йола цхьешин берий бешнаший болх бейолайолийтаргьа. Ахкий берашта салоIа - пионерски лагерь хьоалларгья, хий чудола Iам хьабергба, топерга стадион.

Уж доккхий, бехктохаме декхараш шоаш тIаьцаш МалгIабека мехкдаьттахошта социалистически яхье тIаьхьа «Дагнефть» объединене «Избербашнефть», «Ставрогрознефть», мехкдаьтта промыслови управленей коллектив.

Шоаш тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара шоай йиш а хьинар а кхоаергдац МалгIабека мехкдаьттахоша.

М. БУЗУРНИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ профсоюзни группови инструктор.

ДИКАГIВОЛА РАЦИОНАЛИЗАТОР

Бора хана дена безабенна Скориков Александра мехкдаьтта дакхара болх. Мехкдаьтта дикха пункташи замерни установкаши йолча каст-каста из бIаргаго йиш яр. Эшигта волаш чIоагIа зембоахар бурувдеттарий балха, боккхача безамца мадувгIар лаьттан кIадхара гаьаш декхарий сакъердаечча дуццарашка. Бурийтта цу мара доьвлададар кун, Грозненска № 1 йола ремесленни училище йисте а яьккха «Грознефть» объединене старипромысланка балха водача хана. Цигга Iамалу из бурувдетта, боцьонца караеранжий балха говзал. КIезиг дукха цигга хьинаре къахьийгача тIехьагIа эггара чIоагIагIа болхлой энача Дагестанерча мехкдаьтта тахкара буругдеттача Алиеугатски конторе йолх бе дIахьожаду Скорикова. Iай ноийла хул мага, юхьмараш мерташ мух льехь. Цхьайолча хана мих бIарг хьалахийтац дарш. Иштта бирсача хана трактора тIехьатессача совлоша тIа а лайна ваьча моттигера гаьна скважинашка балха дIаеха берар бурувдетарий. Дехал, хьинар долчунна мара миттача хIайча-хьалашка болх булургбацар. Царех цхьа ва Скориков Александр. Шин шера Дагестане болх бу Скорикова. Цул тIехьагIа немецки-фашисташца хилIача дахьан тIом тIа салашт волаш дакъа лоаццаш хилар из. ТIом йистебаьча ше вахача Орджоникидзевски станице юха цIавоагIа Александр. Карабулакерча мехкдаьтта промысле скважинашта ремонт еча балха вода из. КIезига хьайча болхлой тохаш ца хиларах бурув детте хьожаду Скорикова. Болх беш сайринна дена а вагIаш нух класе чакхйоакх цо. Цул тIехьагIа Грозненски мехкдаьтта техникуме 3 курсе заочно дешна а вахе, толамца из чакхйоаких Скориковас. ЙIе дIакхьчача хьекхаме хьавоагIа Скориков Александр. ХIанз «Суншанефть» НПУ дикагIа вола рационализатор ва из.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ,
«Суншанефть» НПУ мехкдаьтта ГIишлои лорда тIа вIашагIехьбоахаши болхлой мискин.

МЕХАНИЗАТОРАШ БОЛЧА КХАЛНАХА ЙОЛА ЛЬГОТАШ

«Юрта боахамерча квалифицировани болча къахьегама кхалнах дукхагIа юкъедоаргах» социм баьб СССР Министрий Советo. СССР дукхача министерстваштеи союзни республикай министерстваштеи тIадилад юртбоахама производствана кхалнах трактористаш - механизатораш болаш, хьайбай фермашка легковой автомашинаш тIа болх беш, 2,5 тонн муль хьалъийбеча е руль а управлени а лакъьеча машинаш тIа болх бара, гIишлой балхаш дара, юрта боахаме кхалнаьха къахьегам йоаделба йиш йолча специальностех болх бара дукхагIа юкъедоаргда йола гIулакхаш оттаде.

Совцаш республикай Советашта профессионально - технически образовани Дорчаьлахьа комитетри мукъабенаб бархI [illegible] школа йистелаьккхача денарвоех юрта боахама ена юкъера образовани йола квалифицировани болхлой кийчбаран шера йола юрта профессионально - технически училищаш яхда. Цу училищашка дукхагIча дакъе кхалнах кийчбергба трактористаш - машинисташ, хьайбай фермай механизатораш, электромонтераш, баьцовтIаьта, хьайбай боахамаш, машинно-тракторни парка ремонт яра, юрта а хий а гIишлош яра оша кхьбола специалисташ. Училищаш йистеьхьараша профессеш Iомаярахи юкъера образовани кхьарахи йола, лакхерча образоване заведенешка деша яха бокъо луш йола аттестат лудда ьахиа оттаьа.

СССР просвещение министерствана тIадилад юрта юкъерча образование дешаш барий профессионально ориентаце болх тоабар. Къаьстта теркам тIабохийтаьба школьникашта юрта боахам безараш квалифицировани юртбоахама профессеш езарах безга тIабахийтара. Министерство декхарийла я юрта профессионально-технически училищашка юкъера образовани хьехача профессионально-технически образование организаштa хаданна новкъостал де. Механизатораш кийчбеча юрта училищашка долаш дела хьалаш, нормаш, порядок хила езаш оттаю юрта профтехучилищай дешархошта.

Правительства оттадаьа механизатораштa оттаьь кхы тIа луш йола 6 дийнахьара отпуск юртбоахама производстве болх беча трактористаш - машинисташ болча кхалнаха 12 балха дийнахьа лургйолаш. Шоаш болх беча боахаме йолчул 10 процент лакхагIа оттаю нормаш тракторы тIа, комбайнаш тIа, чоаллаварча юртбоахама машинаш тIа болх беча кхалнаха.

Тракторашни машинаши арахецача министерствана, юкъара машинаш еча министерствана тIадилад 1970 шера дейз трактористаш дизакха лакхалга а хьежна нийсъец йола рессорни сиденеш, чIоагIа каркасни кабинаш, промышленни тракторий челита из еш хуьйцаш йола устройстваш, водителна балха моттигера вибрации гIари лохъяра эша механизмаш глушителаши йола тракторы арахеца.

Механизатораш болча кхалнаха хьалхарча эргIаш яц еш эттара дикагIа кийчъяь сиденеш, кабинаш, машин йолайолийта, лелар, хьожа устройсташ йола машинаш.

Къахьегамех балха алапех дешай СССР Министрий Совета Вочхаьалкхен комитета, СССР юрта боахама Министерстваш, СССР уналцIено лорара Министерства ВЦСПС-ацца барта а йолаш тIадуллада дукхагIча доакъе кхалнахьа къахьегам могабеча балхийн механизмайн перечень оттаар.

Советий хоржамашта накъадолхаш

ЛОАРХIАМЕ ХА

Доагара дерга шерагIа яржаш латт укх шера 16 марта къахьегамхой депутатий моттигашкарча Советий хургдолча хоржамий кампании. ХIанз Грозне массанахьа а чакхбаьнна хьалхара организационни болх. Хьа а йийлла болх бе йолаенна ерригача хоржамий участкашкара агитпункташ, вIашагIа а ехка чIоагIъяьй агитколлективаш. Царца ханнахьа семинараш, инструктивни совешанеш ю.

Шерра дIаболабенна города предприятешка массово-политически болх. ДукхагIа йолча партийни организацешка цар агитатораша чIоагIа уйла тIайоххийташ дIакхетабу нах укх деношка моттигашкарча Советий хоржамех йолча положенех, мехка чурча а арахьарча а хьалех. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара кийчо еш беча балхах, кхыдолча дукхача денех.

Моттигашкарча Советашка хургдолча хоржамашта кийчо яра болх дика дIаболабаьб республика чурча гIулакхий Министерства партийни организаце. Городерча лакхагIча профессионально - технически училище я цу парторганизаце лахьа лоаца агитпункт. Агитпункт дика кийчъяьй, хьакъоаста а баь чIоагIбаьб хоржархошта юкъе болх бергбола агитатораш. Царца каст-каста семинараш ю. бе безача балхах уж дIахьетабу.

ХIана Министерства агитатораш хоржархой спискаш вIаштIехьйоахаш, чуйнна бахача нaха юкъе политически болх беш бе. Дика вIаштIехьъяхе хул моттигашкарча Советашкарча хоржамий Положенех лаьца агитатораша из. Баранцова, Васильева, Амбарцумова, Сатуева, Паненко, кхычар ю беседаш.

С. М. Кирова цIерагIча посёлкерча библиотеке йиллача агитпункта доаь деш а П. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода партийни организаци. Агитпункт дика кийчъяьй: дешa керда газеташ, журналаш, хоржамий литература да. Эрсий, нохчий меттала яздаь из укхаза хьалтеха хоахка 16-ча марта моттигашкарча Советашка хоржамаш хургдолга хьахойташ дола календараш. Агитатораша беш бола болх дIаязбеш журнал а справкай стол а да агитпункте. Агитатораша из. Цыганкова, Пылтунова, кхычар дика бу хоржархошта юкъера кхетама болх. Цар цхьаццанийнаша тематически беседаш яй бахача наха юкъе.

Иштта дика вIаштIехьбаьккхаб болх «Красный молот» завода культура ЦIагIа вIашагIъеххача агитпункте, [illegible] предприятешка. Цхьабакъда кIезига хий хоржамашта кийчо еча кхоачамбоацараш а. Цхьайолча агитпункташка керда газеташ, журналаш дац, царна меттел 7—8 шу хьалха арахийна политически литература, къаьнара журналаш да, хIаьта хIанз а наха юкъера политически болх дIаболадьяц агитатораша. Уж кхоачамбоацараш да № 21 йолча юкъерча школе, химикий культура ЦIагIа вIашагIъеккхача агитпункташка. Юкъхьанцарча партийни организацей, агитпункташ хIара агитатора дехкар да наха юкъе беча кхетама балха боараш лакхбар, еш йола беседаш, информацеш чулоацамга диллача кIоарга а нах дикагIа кхетаргболча тайпара а дIахьар.

С. ИЛТИЕВ.

ДЕПУТАТИЙ КАНДИДАТАШ УВТТАБУ

Вай республика городашка, юрташка, болхлой поселкашкеи станицашкеи толамца чакхйоалаш латт районни Советий депутаталла харжа кандидатий белгалбеш йола собранеш.

[illegible] дукха нах гулбелар Наурски района Ленина цIерагIча колхоза клубе. Райсовета депутатала харжа кандидаташ [illegible] белгалбе [illegible] хьалхарча, алт кхаьраш, гIулакхера нах, кхыбараш.

Массайел хьайза къамаьла деш ю комплексни бригада бригадира Рустамова Руслана.

— Дукха ха я аз района хьалха аттача вай колхоза Iаьсий деладеча Вера Герасимовна Бывановайца болх бу. Дика сийна сона Вера Герасимовна балха тIа а, общественни вахаре а. Къамаьла безар, хьайба, хьинар, наха [illegible]. Цукунъа вай гIалат дергдац аьнна лет сона из райсовета депутатий харжа оттайича.

Из кандидатура массо а болаш хьайзал.

Райсовета депутатий кандидатала оттабе могабир Калиновски юкъача станице цIа хеза бола нах: Ленина цIерагIча колхозе хьалха латта доярка Раиса Дмитриевна Богданкина, агроном Любовь Алексеевна Подлесная, юкъерча школа директор Николай Архипович Сарапсов.

Дукха къахьегамхой гулбенабар укх деношка Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхоза клубе. Коргцаьлаш хоьзаьеше йолча собране берриган раьза а болаш райсовета депутаталла харжа оттабеча кандидатий цIераш ахар цар укхаза.

Райсовета депутатий кандидатала оттабора колхозкой собране эггара хьалха цIераш яхар «Знак почета» ордена долача колхоза председателa Вышчевина Василий Степановича, «Къахьегама Цеча байракха» ордена долача тракторни бригада бригадира Жуков Георгий Георгиевича.

— Вай районе бийза из Iеш ерригача республике а йовзаш я цар цIераш, — аьлар цу колхоза шурий-товарни ферма бригадир волча Идигов Махьмада Язъуда — хIаьта цар сийрен гIулакхаш а цар толамаш а вайна массанена довзаш да. Аз предложени лу уж Грозненски районни Совета депутатий кандидатчала оттабе аьнна.

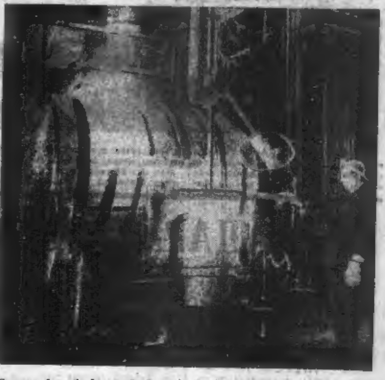

Липецке болх бе йоалайийтай чоя доалиту «Центральный» яха керда завод. Хьалхарча аргIан комплексана юкъехьхий шера 18 эзар тонн доалаю цех, шихтаяш кепаш кийчъю, Iалаьмыте дукха бесаш дола металлаш доаладу цехаш, хIаьта иштта дукха гIонна йола цехаш а.

Механизации автоматизации яь я производство — оатхалаш кепастара бахха пультера тIахьожам лоаттабу цхьан саго, кепастта оатхалаш хьаю маркха электротранспортерна тIаххух.

Къайла нагрдимаш оттаяьй заводе дIкуха гадаш цIеньараш йоагакрах.

ХIанз хьалъеш латт доаладаьча металлах йоаккхайта юкъерен оатхалаш ю цехаш мокъегIаргйолаш йола предприяте 2-гIа аргIа.

СУРТА ТIА: кагий оатхалаш еча цеха бейат доаладеча отделение заливочни участок.

В. Камешникова сурт.

ТАСС фотохроника.

В. И. Ленин вагь 100 шу дизара

ЛЕНИНАХ ДОЛА ДАГАДОАГIАРАШ

Надежда Константиновна КРУПСКАЯ

Культура хьаьрэ дешай вь цо Iаш, социализм хьалхаро гIуллакх практически лоаркIам болча лукхача дешай а терно йора Ильича.

Краковь выххача хана башхало болаш я «Техника йоаккача яхтадонах цаI» апар санна йола статья, цар тIа Владимир Ильича вIаши буст капитализм йолча хенарен социализм йолча хенарен бола йоккийча изобретеней лоаркIам. Капитализм йолча хана изобретенеша кIезанга бола миллионераш бIаьхий бу, бокхлой вахара хьал воча доаких, бе бола бовцараш дукхагIа хулийт. «Социализм йолча хана Рамсея способ юкъайоалайнча, горнобелдлой а хьычар а къахьегам мукъабоккаш йни хургьа бөрригаамита балха ди 8 сахьата долчера, масала, 7 сахьатага а ткъ кIезигагIа а хулийтаца лоацде. «Ерригача фабрикаштен машинащкъаьртей электрификаци яра тIаьнулейтаргда гигиена дикагIа йола къахьегама хьелаш, миллионаш бола бокхлой кIурах, домах, бIеха, кипарой мукъабоккаргба, бIехача дегазача мастерскеях цIена, сийрда, сага хила майеггIара йола лаборатореш яргьа. КIера цIенна электрически сердали электрически лIо...кх аара миллионаш бола «цIа... дешар» садукъача нукне шоай вахара дIа дьахьа кхе даказа дIахойта ца овош паргIата боккаргба.

Капитализма техника кIера ди массана доал къахьегамхой малхах лоал оттабаш дала общественни хьалаш...

Цхьабаьгъа къаьстIа уйла тIа... а «Хьалха латтана капиталан идеяш яха Ильича статья. Цу статья тIа цо йоаккх дукхача накъа бахачаш а хинна дIаотта боаш предприниматеташ, кIоне ... уж тIа-тIа дукхагIа Iомалу шоай хьаштий а дукхача накъа хьаштий а юкъара дар довза, яхаш нах тешабе гIойртача американски купеца - миллионера Филена идеяш. Лехалу демократи, пекалу дуненча накъа лиз, вевара мах базагIа хул. Парламентаризмох кIера денна, миллионаш экземплярашк хулаш даржаш долча хепайоаоснон тIа-тIа дукхагIа довзаш дIадоахийт вахар дукхахьа накъ. Нах тулабар, къахьегамах капиталан къаштешта юкъа вIашдухьала яц, яхаш уж тешабар, цудукъа цхьайола загрташ яр (хулача пайдаште гIуллакхера нахи квалифицированни болхлойн мугъавар) — мита а хьалаш латтача капитала идеяш. Хьалха латтача капитала идеяш чувоаццам а хьаестабаь, Ильича яах: «ЧIоагIа лоархIаш вола г. Филена: бохкаш цо тIейша аьнна хьа дерригача дуне тIара боахлой готтара йо... дала ба, аьнна!»

Цу статьяша... хьахьокх социализм хьалъара малагIа дошаш хьалтдолаш хинна цу вана Ильича цул тIехьагIа, Советий Iаьдал латтача, уж дешаш хьалхе а довзаш хилар, хьалхе а уйла вь дагаьлцар ватаре чакхденна шера ца дезаш хилар...

1913 шера февраль бутт юкъакхьача Краковь ЦК члений совещани хилар: тха депутатий бахьа, Сталин вара, Таммерфорсен конференца, Стокгольмски Лондонски съездашке хинна воар Ильича Сталин. ХIаьта Ильича дукха дийцар Сталинца къамел деша хьамъаьгьа, гIадевахьар из дош цIенхашта къаштдеш...

ДIахьалдар. Хьажарчунгэ ... ... 143, 144, 150, 154, 157 (1968 ш.), 4, 6, 9, 11, 13, 15 (1969 ш.) йолча «Сердало» газета тIа.

ча, дика довзача сагаз шо хийтта.

Цул хьалхагIа цо бутт баьккар Сталина вене вахаш, хьамал дашага хьожаш. гаргга бейзар цуна вена Бухарин, ТрояновскийгIар. Совещани хиннача тIехьагIа Сталиная Горьнега хьдора Ильича: «Тхо долча ва цхьа дика гуриэ, цо язъо «Просвещения» вала цхьа йоккха статья, ерригы австрийски кхийолаш материалаш а нийчъа»...

Аьхкий тхо, Зиновьевгар, шоай Жуним яхе жIала а тIаьх Богоцкийгар, Заколаниа 7 километр гIаьна йолча Поронина дIадахар. Закопане яхь дукхе бар, шар деза а дар. Поронина аттагIа а дерагIа а яр... 700 метр лакха йоле. Тетр вахча лоамашта юхара латтиг яр из. Фо тамаше дика дар, масса хана доки доалаш дерзагIа догIа делаша хинадела а, уж дIадахьча мехь-мехьа ца латтача хоза гора лоамаш. Тха дехагара дIадолалуча довхьа тIа а даьла, Тетр яхача лоама лоа тIеуллача кIайча бохьамашь хьажар тхо, хаза дар уж... ЧIоагIа дукха дезар Ильича лоамашка, довкъашка лолалга. Лоамаш нехьа хулар сона, тIехь-тIехьагIа дукхагIа хьовлид хулаш йоагIар со, Богоцкий — Богоцкий лорневропатолог вар — дега а дейна, Берне дIагIолга могадир Ильича, Кохера оперци ергIолаш... Кхо кIира гаргга ва Iаьнар аз больнице. Ильича аз ди дахнаар сона лахе вагIаш, вега хана боблиотеккашка яар, дукха дешар цо, юха а юха а дийшар базедних дела дукха медицински книгашк, шийна хьаш дезча дешех дела йоазош кхетIаьздора. Со больнице уллача хана къамел дешах йоле рефераташ а ... Цюрихе, Женеве, Лозание хилар, Берне цу темах йола реферат йийшар. Берне — со больницера арайнякхьула тIехьагIа — доавол декъача группай конференци хилар, цига дийцар парте гIулакхий хьал. Опереци яьчул тIехьагIа Кохера хьажахьача Бестенбергерча лоаченшка яха хьажаш - гIоттеш кхо а ши кIира, дикке деза дар, бахьда Поронинера заберош ухар ду дезаш, экстренни гIулакхаш да хьал. Зиновьевгера телеграммаш еннар, тхо кхадаш ... араделлар...

Поронина кхьачар тхо август болалуш, 6-ча числох дар мотт сона...

9-ча числах Центральни Комитета члений совещани а отладедар: «Правда» дIахьайладар, «Рабочая правда» арадуткар. Бохьда цул кIара номер хIана яц яьна лоацар. Айлуш бовгIар стачкай тахгIа, Питере, Риге, Никольеве, Баку... забастовкаш йора...

Партийни конференцана, ишкхара совещание салаш йолчей кийча еш яр. 27 сентябре — 1 октябре Поронина хилар из. Самойловгара дIайхкхача цига бахьхар беррига депутаташ...

Газетах, «Рабочая правда», московская газетах, «Просвещенехе», «Прибой» яхача издательствах, хургйолча кооперативни привазанными съездашта лолое ... тактиках, оргIанарча декхарех дийцар.

Конференци юкъе хьачча гIоппе Инесса Арманд яра. 1913 шера сентябрь бетта яьцце хина Инесса мехкъа паспортах набаьте хьалар, хелча, цун догIа ушк... ...ю — туберкулезе белгалонаш гучаьынар, — баьда хьинар яьгIдонна дIада цул, кхе а ... базаоца хьйар ... вахара доацаша. ЧIоагIа гIалдахдар тхо, ... а ... ю арах:

Совещание ... а 22 сахьт вар. Партийни съезд гулье дина дош оттадо соцIальдар. 5 Лондонски съезд ...ча тIехьагIа 6 шу дальнадар, цу хана дека дукхха кулададенадар. Болхлой болам лакхлуш хиларо тилеза ерйоацача оттайора съезд. Совещане оттадельдар стачечни болам, ерригача юкъарча политически забастовкана кийча арах, агитаца декхарах, дукха популярни брошюраш арадахарах, агитаца еча хана демократически республики лозунгаш дIа ца декийтарах, помещикий лаьттеш хьадарах, 8 - сахьтарча балха денах дела дешаш. Гучаьрча общественни ... бола бе бола, Думера социал - демократически бола ... ба бола ... Къамел дешаш бола Владимир Ильича ерригга уйлаш тIейола лоархIамара резолюци тIайбазар цу дешаш...

Совещании ...ча тIехьагIа ... а ... кIира гаргга Поронина доахар тха, савеIаш дукха лейлар. Чурний Став яхача Iалампата вогIа ... лоамаш Iаш тIа, ... цхьан лоамашка ...

ГурахьагIа лаьрригаш 4, ерригга тха краковски группа, ... гаргайлар Инессица. Вахара бо... ...

Нe дIоахьаш ... дийцар ... Болонита ... ре ... ... Питере лаьргIа болонита - ... дела журнал араданха деза, кхаш ер Инесса, Ильича а кхоора Анна Ильинична мотто дела журнал арадала деза, кхаш, костанаш арахйа доладелар из. Инесса тIетера дукха кIома дир дIахо бодача хана болонита - кхаьнаш юкъе бем бола бола лехайбара, кIозага кхо дIабопагар ца цу гIулакхе...

1914 шера 8 марте Питере арахьар популярни журнал «Работница» яьхкара номер. Номера хьа 4 хорш бар. Петербургски комитета арахийр къаьнга денах йола листовкаш. «Работница» яхча журнала ПерагIара статья язйора. Инессаи Сталин Краповера — Лиланвали ванi. 7 номер арайлар. ВерагIанагIа номер тIа араяла лоархIа ер вена хургйолча къалнача социалистически конгресса йола статья, бахьда цу номера арала кхинтар — тIом болабелар.

Партийни съезд а лоархIадар вена август бетта а лоархIа дуне хьалкъаьта юкъара конгресс кулача хана. Цхьабола нах гуччахьа цига дIабеха йиш хургйолаш ба хьина тогар. Цул тIехьагIа краковски болхлоала — тиографщикашь гIолле эмигранташ ба аьна дукха нах довзаш дела бола лоархIар.

Май бетта тхо юха а Поронина дIадахар...

Июнь бутт юкъе хьачнача гIолле Дунен хакъаьта юкъарча социалистически бюрос лаьрхIар Брюсселе дерригача хостахий РСДРП 11 организацей хинадий совещани гулье а бар. Тоабе лоркIаш ух организацеш вIашш догадага вIаштIоьхданка а. ... а, ... бар, гIулахчуна чакхдерговоцаш хилар, большевикий бала доаьча оттадора, дукха социал ... цорно Пленхадара, ликвидатораш, ... бундовцаш, кхьячар цу бахьанах пайда эцаргдар ... лакхйора. «Большевики Постахлакхен Думе» яхча ... тIа дол. Бадаева ... Петербургерча 18-нах 14 профессиональни союз ... дукхагIа ... большевикийа бар... ... нахьа яр ерригга ... йола союзаш, цигга ... профессиональни организаце ... дукхагIа вах юкъе бола ... металлистий союз а болаш. Мехта йола латтиг яр страховой учреждений ... юкъа а. Страхова организаша юкъа болхлойа зерна уполномоченни бола 37 большевики вар, меньшевики ... а 7 сахьт мара бацар, зIахта российски страховой учреждена — 47 большевики 10 меньшевики.

Вена Дума ... конгресса ... ... шера ... юкъара социалистически конгресса юкъа дагIа ... лаш йола ... дукхагIа ... организацей большевики дIатавар.

Тамашца лакхера парте съезда еш йола кийча а. БIаьсти дека съезд гульяча дуздадена ... дела дерригга кийча ... накъа ... «...» — ... Бадаев съезда ... партийни ... ... сарцаргдар — ... ... большевики цу ... ... партийни организацента ... дукха ... Парте ... лелаеча коллективни болх масса хана лакхлера. Цунца дуэзадена кургйолча съездан съезда хьалхашка латтача дашайн дукхача партийни болхлой вагIонгаре йоакха терно егIа IаловцIадар. «Бадаевга» ... съезд вIашагIтохора йолча фонда гулдо дийна еча. Дукхха мандаташ, съезда оттадеш деза дешай резолюцеш, наказаш ... к... къалхьадар цунга.

Россера къовсам ... — ... гIабоергIар забастовкаш болам, хьаьста чIоагIа Баку хьайна хинна, болхлой класса хьалловцар бакинский забастовкаш, 12 эзар саг гулваччача путиловски митинга топаш йийтар полице, полицеара два тIа-тIа кхьвагIа хулар, депутатах гIоттеш латтача пролетарията бахчаш хулар. Дукхача накъа забастовка дIахо хьажа яр.

7 июле Питере забастовка еш 130 эзар саг вар. Пролетарият тIома кийчлуш яр. Забастовка мал а ца луш, лехкора, цIоча Питере урамашка баррикадаш йора.

Цхьабаьгъа тIом тIебера.

Россера революционни вIоарга йола крызиса тIаь, революцивни къовсама этара партера дешаш ишь а ирагIа оттадаь, беррыгача къахьегамхой бахча хилавар терра пролетарията лоархIаш белгалбаьхьа, къовсама керда нах гIоттабаь, пролетарията котела Россе этара партера дош а дуь дIаоттадаь дуне тIом болабелар.

(ДIахьалдар кургаш).

(АГИ).

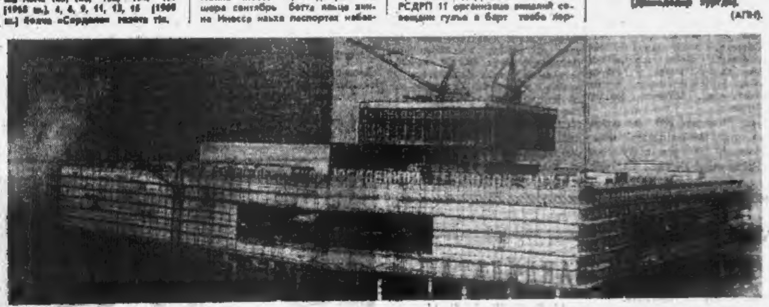

УЛЬЯНОВСК. ШоаьгIа къовлуш а Ленина Доала, бага ... ... пластинках а хьалау гIорсаш. 1970 шерале хьга хьахьергьа дукхава вIаштIаргьа лоа гостиница, ... Дворец.

Мах бахь ... дика ... хургье беррига советски нах гулдера лаг цу йола, ... — ... центра йоккха зали а болаш бола музей.

СУРТА ТIА: ... центр хьалчече — В. И. Ленина доахк ... догIача.

А. Овчинникова сурт.

ТАСС фотохроника.

ПАКИСТАН. «Станкоимпорт» яхача ... объединений ... выставка хьа... ... ... бола ... йоккхагIа болча гIалара — Карачи. Советски станокий чIоагIала, пар ... йейсала, болх беча хана атта а тешаме а хилара ... нах бахь пакистански специалисташ.

Сурта тIа: выставка цхьан ... дела.

В. ... сурт.

ТАСС фотохроника.

СПЕЦИАЛИЗАЦЕ НОВКЪА

Ши шера хьалха болча КПСС XXIII-ча съезда ... чIоагIа ... ... юртбоахама производства специализаци яр. Парте ЦК октябрьски (1968 ш) Пленуме цIаьхха а белгалдаьккхад из дош лоархIаме хилар.

Из теркал а деш, Надтеречни район партийни организацеша чIоагIа терках тIаьба ... юртбоахама производства специализаци яра дешаш... Тха районе юртбоахама производства специализаци а йолайир 1964 шу ... Моттигера хьал теркал а деш, экономически гIойленагIа хургйолча тайпара къийсар ... Районе вIашагIтохаш ... 7 совхоз, хIаьта ... «Гвардейский» дукха-шурий «Минеральный» совхозаш хьалагIа ... .

Вахара ... хилар. Района совхозаша хIара шера дукхагIа йоах продукци, лакхъю цун товарность.

КIезига ха яьнача тIехьагIа ерригача республике къахьегам бекъара даькъе дукхагIа ялат, кемсаш, хьайбай продукташ дукха телаш а тха районе.

Района ... а хIаьта ... ... пах хьалхьегама дукхагIа юкъедзара а дакъе боккхача лоархIаме хиннад кемсаш лелаега. ХIанз 4 эзар совгIа кемсий га а совхозашка. Уж хIара шера дукхагIа хургья.

ХIанз боахама чухьара специализаци еш латт районе. ХIанзе а боахамаш чухьара дегIаахара лостама юкъера цхьайола башхало белгалйоалаш латт, бакъдар аьнча, белгтара сецаш бе йиш йолаш хIанз а сов йокха-я яц из.

Районе юртбоахама производства специализаци яра боарам мел лакхбелаб хьакъос ухх гIулакхаша:

Дукха ха йоалаш а тIехьа дукха довкъош лелаеш дар боахамаш. Цхьадола довкъош ше деш дар, хIаьта боахамаш рентабельни дацар. ХIанз боахамашка шишша - кхоккха довкъош да. Цу тайпара совхозий производство дукхача довкъех вIашагIйоалаш хинна хьалхара метод юха а йоаккхаш, цун метте дIаоттадаь латт керда, специализированни метод. Специализаце хIанзале а белгтара результаташ лу цхьайола продукташ дукхагIа яхара даькъе ен... да Iеш, экономически хьакхамаш тоадаре даькъе а.

1964 шера 400 эзар сома зе хилар «Минеральный» совхоза. 1965 шера пайдаш а деш чакхьалар вар1 совхоз, 1966 шера — барх1, хIаьта 1967 шера рентабельни хилар райоера дерригга боахамаш.

Дукхача совхозаша производство чIоагIа чуйаь, белгтара продукци геттара дукха тел. Масала, республика эцача дерригача ялатах 20 процент гаргга дар тха района 8 совхозо лу. Тоьал дукха тел ... шура, кемсаш.

ХIара совхозе хIана яц аьнна, керттера дакъа дегIадоаладеча хана тера а гIолла долча довкъой производство тоьал лакхъе а. Царех лоархI совхий бешаш лелаеган бахчадарий - бахчевой культураш кхеел...

Совхий бешаш лелаярах дувцача хана цунна цхьана къовстаде доагIа ... совхий цхьадола дакъа уж кхедечча моттиго чакхдаларах дела дош а. ХIанзе а хьйелу тхоза вIашдешаца гIулахчаш — яла беча организацеша беррига хьукъам дIачувацила Iалам ца деш, хIаьта уж чакхдоаха предприятеш районе да хилар бахьан долаш хьукъам дукха бовшш гIалайн моттигаш хийсаи.

ПАРТЕ райкома лаьрхIа ледаду кадраш хьахарахьараш балхаш тIа дилийсьараш гIулакх. Цу гIулакхах, массаза а, кхаьчаьнаь къаьнеш ... кадраш цхьана тарьъераш преемственностен принцип.

Лакхерчех шкьерчох дешара завеленешка дешаш из 48 управляющ, агроном, механик, бригадир, механически мастерскейи гаражий заведующеш... Лакха квалификаци йолаш бола болхлой тIа-тIа чIоагIагIа ... хилар теркал а деш, лакхерча дешара заведенешка деша баха нах кийчбеш йола курсаш я районе йола беш.

Юрта боахам дегIабоалабара докха новкъостал даьд тха совхозий материально - технически база чIоагIьара. Керттерча производственни фондий мах 1965 шерана ... шоза дукхагIа лакхбелаб 1969 шера. ХIанз района совхозашка я 443 трактор, 95 комбайн, дукха кхыйола техника.

Уж лехха хоьш бола нах а ба районе. Ухх тIехьарча хана ... механизаторий говзал, хIаьта цо аьттув бохкх кхашкара балхаш шоай хана тIа чакхдахара, лаьтта дикагIа хийчдара, лаьтта лелаяра культура лакхьяра.

Специализаци яр тамашегIа - ... гIулакх дац. Из вIаштIоьхьа ... кха еза лаьрхIа цу гIулакхана ... уттаяра, керттерча производственни фондий структура хувцара, способ ... ергахара, кийчча боараме материально - технически ... кийчьара хьыкъаш.

Рентабельность кIезига йола довкъош дIадаха лаьрхIа дац тхо перспективни довкъош дегIахара гIалхьача боарамга кхаччалца, лоархIамегIа а хинна дIаоттаде йолча хана. Ма дарра аьнча практически из Iалашду керттерча даькъе сихха догIадоаладара новкъостал дешаш.

Цу гIулакха хIара боахама хьалда хьалаш хила деза.

«Новогорский» совхое керттера дакъа да кемсаш лелаер. Товарни продукци лакхаре гIулакхе (кемсаш хьалхиа йолаенхача хьалхарча шера) цо лаьца дакъа 62 процент хилар. Цхьан хана дегIаух ялата, шурий боахама, совхий бешамаш бахчевой культураш лелаега.

1968 шера 533 200 сом доаха хилар совхоза, цу даькъе 507 эзар сом кемсаш кхеярах, 20500 сом ялаташ кхедарах, 5700 сом доахан лелаярах.

Уж тайпа моттигаш я района кхыча боахамашка а.

ХIАНЗ районе партийни организацеша, дIадахача юртбоахама шера итогашта КПСС ЦК октябрьски (1968 ш.) Пленуме хIадехараша из кхахара кIоарга анализ а дь. шоай ерригга уйла тIа йохийт теркал из ... хIамин кхочачанбоапараши дIадахара.

Дукха ха йоалийн райкоме партийни - боахама актива «Минеральный» яхача дукха - шурий совхозе «Гвардейский» яхача йолхан кхйбача совхозеи дугалхоитен партийни комитеташтен дIадахача шера пачхьалкхена духх дIадалара план кхочаш ца ярах цIепхашта критика аь ца Iеш, хоадамболаш оттадир ялатий хьувкъам бе-бе хиларах дола дош кхыча боахамашта хьалхашка.

Оаза лаьтташ тоьал дукха ялаш йола Надтеречни район вай республикерча кхыча районашта юкъе дика башхало йолаш я лаьттан - климатически хьалашка диллача.

Из теркалду керттера юртбоахама культураш — кхачаши кемсаш дIаийча хана. Масала, кемсаш дикагIа долча хьаьттанах кхеш, дIадуьча лаьттай структурана юкъе цунна доагIача дакъе кхоач оахача лаьттан 13,3 процент.

Из—районе керда культура а, цхьабакъда, тха къонача кемсаш лелеграша, шоай хеалхой — наукий дикагIа йола опыт хьа а эцаш, из тодаме юкъецухь, лакха хьувкъам хееби.

Парте XXIII-ча съездан цул тIехьагIарча КПСС ЦК Пленумашен дикача вагIорахьара влияни а ецц, районе юрта боахамь лоча специализаце результаташе мийса иикъ хьйх районе совхозаш дIахо дегIаккхулара.

Шера юкъера лаьрхIача пятилетка кхаь шера хIара гектара тIара даьккха ялат 17,6 центнерага хIаккхьачай. Цо районага йиш хилийтар пачхьалкхенга ялат дохкара кхаь шера плап толаме — 141 процент кхочашъе, пачхьалкхенга схйий 57 эзар совгIа тонн ялата, планагIа лаьрхIа хиннача 40500 тонна метте. Кхыча дешаница аьнча, пачхьалкхенга ялат дохкара кхо шера план 84,5 процент кхочашдьай районе.

БЕЛГАЛДАККХА доагIа, дерригга довкхьаш дела ялат, болх беш дукхагIа из а хулийтарь, керттерча даькъе хьахьегаме есарйо лакхьара, лаьттахи производства кхыча средствахи ... йиш дикагIа эцара четах дукхагIа кхыйола хилар.

Продукце товарность лакхьара совхозашка йиш хилийтар хьатIалоагIа ахча алсамдаккха, цар финансови аьгIув тоне, хIаьта цо а шоай аргIанна торо елар дукхха производственни, культурно - бытовой объекташ, чуйе цIеном хозяйственни способагIа хьалде. Ухх тIехьарча кхаь шера районе совхозашка хьальйаь 7 клуб, 40 совгIа берий беши берий яслеш, культстанаш, столовеш, бытовой предприятеш. 30 совгIа шоаза вIаштIардаьн цхьа оаам йолен 8, 4, 3—квартирах цIенош.

Даькъача телашвь новкъостал лу юртбоахама производства вIаорта гIа концентрации специализаци яра, вай мехка экономика дIахо вIаорта гIулакхаь, парте XXIII съезда Директиваш йизагIа кхочашъярах.

Атта болх бац юртбоахама производства дIахо концентраци специализаци яра районни партийни организаце ба безар.

Коммунизм хьинаре хьалъеран хургболаш района къахьегамхойтта цхетеш балар. В. И. Ленин вечча ... вагьа зена 100 шу дизара баха бовгIача тайпара ... пятилетка задапеш хана хьалха кхочашъераш — из ба партийни ... организацей гIулакхашкара ... тера лостам.

В. БЕЛЕЦКИЙ,

КПСС Надтеречни районни комитета секретарь.

КЕРДАДАРАШ ПРОИЗВОДСТВАНА ЮКЪЕКХУХЬАШ

«Грознефть» объединене 1958-69 шерашка мехкдаьтта доаккхача керда техники технологи производствана юкъекхахьарах хинна хувцамаш доккхий да. Сахьа дегIаала доладелар хьалоаккха мехкдаьтта, мезозойски тIорманашка дукха мехкдаьтта доалла моттигаш гучаяхарах. Цу лакхе йийцача юкъагIа хьадоаккха мехкдаьтта 13,96 миллион тонн дегIадени. Из хул 1958 шера доаккхаш хиннача 7,4-зза дукхагIа. ХIаьта кIеж еттаж доаккхаш йола «lаьржа дошув» 34 процентагара 96 процентага кхачаш дукхагIа хиннад.

Объединене мехкдаьтта доахача предприятей коллективай декхарашта юкъе керттерарех цаI дар глубиннонасосни хьисапе мехкдаьтта лахар. Цун керттера лостам ба къаьнача скважинай фондера мехкдаьтта кIезигдалара тешаме лахуьдаш юкъетохар. Керда техники прогрессивни технологи бахча юкъе а кхухьаш дукха мезозойски мехкдаьтта доаллаш моттигаш хьаллара де дешера керттерадаш да ерий: хьалхарча даькъе мехкдаьттех газ цхьана хьагул а деш кафош кочтралнзованни хьисапе сепараци яр. Кердача система торо хулийт эзьа йоаш йола газ мехкдаьтта вийта фракцешка мехкдаьтта доаллаш моттиг караерзаеча хана кIезигагIа йовргйола гIулакх де. Иштта цо торо хулийт промыслашка мехкдаьтта кийчделгеш цкъара газ чакхйоаккхалгеш цхьана вIашагIтехача объекташка кхачашъе. Цо хиккха кIезигагIа хулийт деши дола метал. Цу системах бола бертболаш кийчъяьй Хали - Корт, Малгобек-Вознесенски, Эльдарове, Старогрозненски (тIерча мелоаш) мехкдаьтта доалла моттигаш. Цу моттигашка хьальлий йоаккхий централизованни пункташ. Цар гIулакх дерздан цу мехкдаьтта предприятенарча скважинашта. Мехкдаьттех газ цхьана хьагульара йола лакха напорни система производствана юкъехьарах бархI шера лайда йийна газ 8 миллиард кубически метр гаргга я. Мехкдаьттех газ хьагульара кхаьа трубни система производствана юкъехьарах «Грознефть» объединене гIолла пачхьалкхена бь пайда 13,7 эзар сом я. Сборни пункташка централизованни сепараци а еш, цхьана мехкдаьттех газ хьагул а деш дIаахйитара дIадех лакха къахьегама сарле йола сепарирующи устройстваш еттар.

Производствана ... лоархIаметIе я гидроциклонни сепараторащ, цудухьа сепарационни установкашта моттел ... вертикальни трубни гидроциклонни сепараторащ а йолаш. Из бахьан долаш «Малгобекнефть» НПУ кхоадь метала 58,1 тонн я, хIаьта кIоаь капиталовложенеш 46,4 эзар сом да. Тахан «Грознефть» объединене вIашагIа ерза, бола беш а 29 гидроциклонни сепаратораш.

1965 шерага кхачалца бурув ... скважина караерзаеча пайда эцаш яр шоай мехка 320 атмосфер давлени лоаш йола фонтанни арматураш. Уж сиха йохаш моттигаш, ... бурув техьаьна скважина караерзаеча хана. Цул тIехьагIа пайда ийбе болабир АзНИМАШ-а конструкторах «Красный-молот» заводе вIашагIтьелача 500 атмосфер давлени лоаш йола фонтанни арматурах. Уж арматураш тохкай «Старогрознефть», «Малгобекнефть» промыслашка. Цар шоай технико - эксплуатационни качество тIехдика хилар хьахьекхад.

ДIадаха цу чакхдалаш Грозненски промыслашка юкъейхкхьар 2АФТ50 — 500 яха фонтанний арматураш. Уж балха юкъейхкхьача гIоне царга гIолла хьадаьккха мехкдаьтта 6 миллион тонн газ 2,3 миллиард кубически метра я. Уж производствана юкъехьарах пачхьалкхена хинна пайда 406 эзар сом да.

1968 шера цу лакхе вай йийца фонтанни арматура ларле а лурда «Грознефть» объединене инженераша, «Красный-молот» инженераша вIашагIьелар чоалхане йоацача схемах йола фонтанни арматура. Из арматура ... кхал ...гIа яц. хIаьта цун деза 1172 килограмм кIезигагIа да. Цига бахь ... из кIоашагIа ... хилар. ХIанз из фонтанни арматура бурув тха караерзачча массайолча скважинашка пайда еш я. Хьалоаккха мехкдаьтта дукхагIа хилийтара митта чIоагIа лоархIаме да мезозойски тIорманашка 200 атмосфер давлени а йолаш хий чуталйар. Цу тайпара мехкдаьтта доаха Карабулак - Ачалукски мехкдаьтта доаллача моттигашка 1969 шера дела. Цу хана деш мехкдаьтта тIорманашка чудаийна хий 11,5 миллион кубически метр я. Из бахьан долаш лаьрхIачул дукхагIа даьккха мехкдаьтта 2 миллион тонн я.

1966 шера дела скважинай призабойни зонашта обработка е йолаш кислоташа. Из бахьан долаш 1966 — 1968 шерашка планал совгIа даьккха мехкдаьтта 1,6 миллион тонн я. Цу шера планах лаьрхIачул совгIа цу методо бах пайда 1,3 миллион сом да. Белгалдаккха лезаш яц из а кхыйола а методаш караерзара АзНИМАШ-а конструкторах «Красный-молот» завода коллективо хьалл АН-500, АН-700 яхача агрегаташа доккха новкъостал даь хилар. Цу агрегаташ 500—700 атмосфер давлени лов.

ХIанз шоаьгIача методах «Грознефть» объединене мехкдаьтта доахаш 40 объект я.

Пятилетка дилатIча шера доаккхийя бехктокхаме декхараш хитт «Грознефть» объединена коллективна хьалхашка. Ухх шера тахка йолаергьа тохкаш скважиннашта замер яра йола дIа-иза кхуьлаш дебитомер устройство, митта дебитомер. ХIанз объединене автоматика ягь болх беш а 20 центробежни насосаш йола ... насосни станци, ... сепара компрессорни станци, ... хий цIанду установка, 14 групповой замерни установка, 2 групповой сепарационни установка, митта кхыдараш.

А. ВАЙНШТЕЙН,

«Грознефть» объединене производствено - диспетчерски отдела начальникIа ...

ДЕШАРХОШТА — ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ КХЕТАМ

Республикерчу школашкахь дукха болу опыт Іамийна бахьна дешархошна интернациональни кхетам баларе хьажийна. И дан цхьана школехь дешархой вехи школерчу кхиначу кхъамех болча дешархошца цхьана хилла кхиа дIа-кхиа хьийр, цхьана пионерски сборашкахь, концерташ уьттахь, экскурсешкахь, спортивни гIуллакхашкахь цхьана декъа лаьцна, колхозашкахь, совхозашкахь, школьни участкашкахь общественни пайдана къахьегарна, сайнберг болча дIабегIар, кх. дI.

Уж ерриге мероприятеш къахьегIе а беркъенна уйла а хIоъ, долла хIинна терхах а дешни хIара школьни коллективе. Хьехархой коллективаша чIогIа уйла тIаьхьийн дешархой вIашагIбоьттини педагогически ницкъа вIашиттІехьдаккхара. ХьалхагIа беседаш ю вай мехкахь халкъий дохьарIадах дакъа, ур деша хьехар, педагогически къасту дохьарш арахьа, альбомашкахь схьадина схьаду, тайп-тайпанчу халкъийн халкъаран Іеначу, тоьшна вIашагIкхетаргбеала балхахь боцчу а ухийтаки къанна культура дешархошна йоьхийт дешархошна.

[illegible]

Республикерчу дукхачу школашкахь хаасаллин тоьшъелла тIе доьдуш долчу школашкахь Гергрейн Пешхай-Юрта районан а Дагестана Хасавюртовски Новолакски районан а дешархошна кагирхоштеш юкъе а.

Гергазашкарчех школашкаршкахь дешархойна цхьана пионерски сборах а, художественни самодеятельностан концерташ уьттахь, спортивни цхьанна долла. Царна йоьшу нийсо къастош бегIо, промышленни предприятиша хул уш, болхбойн коллективашца цхьаьна гIуллакх хиро.

Дешархошна интернациональни кхетам баларан цхьалхха форма а болху даьллехь болх бар ю. Ю и Мехк-ГIалгIайн школа дешархош хьайн кхиа Іалашъе доьзна краеведени. Цу бахьна тIа жимма хIара хIаьт карагIдаьллакх дукхачу школашкахь хьехархой коллективашна. Тахана вай республикин школашкахь болх беш ю 200 сов музей 350 краеведчески уголоки. Цхьаьна тIадахача цхьан лерна республикин гIаллех нук деалатаь арахьелат дохадаха экспонаташ лахар 45000 совгIа дешархой.

Дукхачу школашкахь коллективни тIа хьийна, берашна халкъийн истори, культура, дIахьебача вай Даьхенах дешархошна краеведчески болхбина дешархой хьуьхина уу хиира.

Дешархошна интернационални кхетам баларан дIадоьлчу районашкахь республикашкахь слеташ.

Республикерчу дукхачу хьехархошна тахана лелабу истори, обществоведени, географи, литература, эсахьй кхиина предметашкахь хьехархоша хана дешархошна интернациональни кхетам.

Мехкан духхьашхара, «ДН» классан жими-буер хьалхий Таллинне «Калев» кхача ДСО ях-клуба мастерскешна. Цкъа моттиг йолуш цу «кIорига» доаьл дерриге а 68 километрийн мера дац, кIаьна цуьн парусо дIалоацна моттиг 6,25 квадратни метр ю. Кагий але а, «ДН» класса буераш массийга дилачеа шоаш санна йолуча йоккхагIчарна къуьсалургдолаш. ХIанз Пирита кхача жими бахьна ял-гIа, ях-клуба мастерсенахь массе ооьгIерахьара тохкаш йолуш «ДН» класса эггара хьаллаьрча буера тIехь хьаберъеа кхы а из тайна юьй.

Конструкци атта а къычарга къоакхи дукха мах ца бодаш а хилар бахьан дIааш «ДН» класса буераш йолуш гIа мастерсехь хьаа Іиш болаш я. Цкъьадолча дукъа цуьнца кхетадсь дезаш да дукахача механикийн уш дIахьара хила а. Укх шера Эстонехь хургйолча ерргсоенаша хьаьшка эгтара хьалха кхаьчъа тIорга «ДН» класса буераш.

Сурта тIа: «ДН» класса духхьашхара буер тохкаш йотта хаьа.

В. Норинова сурт.
ТАСС фотохроника.

ПИАНИНО МАРКА — «ГАММА»

ИЖЕВСК, П. И. Чайковски цIерагIча пианино Ижевски фабрика хьалхагIа болча мастерскиша-инженера Доцин Борис Александровича вадаре ваьъеделла керла хIума — пианинига «Гамма». Массаьрча инструментийна мебели дIайна [illegible] из «мюзарфо», авторитетни специалистана хетачехь, цхьанна а тайнара Іехкахан бахбац аьла чIоагIала, кIоаргIала, шоралла.

— Кердача пианино эггара хьалхаре цхьа хIамаига дарта арахеца шера вийнадац тха, — боах Ижевски фабрика директора С. Ф. Обухова. — ХIаьта хIанзо а цуьна заказаш ух елега мехка массе вийнигера. ТраднигIа эггара хьалхе кхаьчашйоргIа салл ГIалгIарча Къилбаседен районашкарча обласашкарчен районашкарчен жулкахьан деха хара. Алхха кагий ваьхI октавни «Гамма» яха пианино арахеца йоалургйолаш а ерригаа предприятиша, цу даьллахьал 2400 гаргга арахецарга лоуш.

Л. ДАНИЛИН.

ТАШКЕНТЕ МЕТРО ЮЛЛ

Узбекистана столице метрополитен йилла проектни задани чIоагIъеш. Хьалхара совгIа камдемта йIалхача хьалхарча линии вокзала ... центрах городе вокзале Чиланзаре ... ца. Лине тIа хьалье хоьхI 12 станци.

Ташкентски метро юллича хана дукха чоалхаче проблемаш къовсташ елаьрта.

Средни Азия эггара хьалхара метро хьалхьара кийча е йоалий хир.

Ташкент.

(ТАСС корр.).

СССР герзанцарча низий 51 шу дизарга

СОЦИАЛИЗМА, МАШАРА, ХАЛКЪИЙ КХЕРАМЗЛЕН ТЕШАМЕ ХА

Шовзткъе цхьайтта шу хьалхагIа сийлахь Бокхачу социалистически революцеча кIера юкъе хьаьхна дукха тIа духхьашхарча болхойн а кхерийн социалистически пачхьалкхан Герзанарза Низам. СийлахьчIокхача Ленина цIера, Коммунистически парти хьалхара уж хеттара керда тIема организаци санна. [illegible]

[illegible]

1944 шера немецко-фашистски сардалой Советски Союза доазаноша араяьккхара тIехьараья. Советски Эскаро дIакхоьна операцеш, хорааш болча доархIаш халар фашистски оккупациех Австре, Албане, Болгаре, Венгре, Норвеге, Польше, Румыне, Чехословаке, Югославе халкъий мукъадахара, фашистски керзалаш боккъа хьовзаш а яьккъаь Бавляна. 1945 шера хьалдахара Германи фашистски столица Берлинга германийн а сийлахьа юх...

[illegible]

Советски Союзо маьшаран дулгийн хьалхаха юкъерча бахамлец тIа улу хилча [illegible]

Советски Эскарий Тlема-Форда флото шой техническа оьзангешна тIема тоцхелешца аьлашаь хьалар...

Стратегически гIулакхаша лахарна ракетни бIу ракеташ тIа а болаш кхачар...

ЧоагIа дегIаболаш махка фосара тIема духьаьлча оборона бIу. Цуьнга а тахан массагIа вахана санлаттар.

Суота тIа: ... [illegible]

С. Майстерман сурт.
ТАСС фотохроника.

[illegible]

Ракъ. Иа къаьгга хьахьоккхаш да американски агрессоранаша имбелоа къовсаш доаттабеча Вьетнама халкъа по-шу новкъестал. Израила агрессерна дукхьара къовсаш доаттабеча IарбиI пачхьалкхашкий хаьхьалкхаш...

Кхуна-Сиха хьахьашатама [illegible] хьалхагIа...

Яхьабахьна, магахьа санна ужахцIенча уIланна дукхьала а баьяна, империалистана хорда тIем хьовбаргахьа кхетанца йоаца акт йолайой, цхьанна а хIоамига юхатохалургбоаца Советски Эскара нна духьаьлъеттаргба цара, цхьаьгIна а хIама кIалхаргбоахаргбац агрессераш йекхам.

Историко-... [illegible]

(АПН).

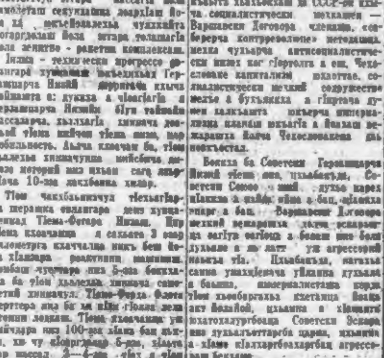

ТОРОНЕХ ПАЙДА ИЙБУ

ДIадахача шера даьхьолIум йоарта ха итогаш Ерригсоюзни социалистически эхьа хьалхара моттиг дIаккхар Грозненски химически комбинатан коллективо. Цунна хьожайир СССР Министраш Советан ВЦСПС-н кхерар кхара тела йIе байраьх. Дешна къахьег комбинатан коллективо пятилетка дахьалгIа шера а. Продукцеш реализаци яра хьалаьр бетта план 102,3 процент кхочушдьй да. Планал совгIа дIадаьхийта кийча продукци эттаа эзараш сома махьа я.

Вай республике эггара хилла производстве органашкхара экономически эффективность вахьахьара тIехьа къовсам дIабедабаьрех а химически комбинатан коллектив. Цо бизза пайда из чурта резервах, хьажаре къахьег В. И. Ленина вахь 100 шу дуьзач дешна сийлахьна вахьалдара. Производстве организацехарах дикка лахкъеннай комбинатан экономически эффективность. 1967 шерца нийсадича 4,8 процент дегIадезад соахка аралеца хьикма фенолаш ацетонаш. Полиэтилен лахьрIачул совгIа 1,2 процент дегIадера, дубитель 1,8 процент, иштта кхы дIахь.

Цхо шера пламал арахецача продукцега йоаьда тах лоабера чотах пятилетакахь кхаьра лахьрIа ахча 5 миллион сом да. ХIаьта дукхьал кхаь шера кхоадаь 3376 эзар сом да. 1970 шерага хьаьчча низал сома махьа продукцега дIадедир 9,3 кепиг лахдо деналча пятилетка дьаьхара кхаь шера 22,2 кепиг ладдаьа. Пятилетна чаккхаьлача хана къахьегаш весаре лакхьера бораш, тIайдача социалистически декхарех 45 процентага кхочаш хила бер. ХIаьта дIайоьлна ю бераш 22,3 процентга кхаьчаб.

Комбинатан фенол ...

лай, гIирсашкарча йалха материалашкан бозам сохбалкхаб. Материальни йошрене фондера мерса премиш тIахаргIолаш гIулакх вIаштIехьдаккхад. Дул-совгIа хIара вIирах учит ю реализацина лахча продукци, предприятеш хиннача пайда. Тха комбинате хьажараш хиннад сома махьа продукцех дIадодачех дукхагIа ахча кхоьдара, балха ха кхоара, къахьегаш Іилмая дарха тIа вIаштIехьбаккхара. Сахьа пламах лахрдIачул 2,2 кепиг кIезигагIа ахча дIадахийтар хIара арахепача сома махьа продукцеца. Из бахьан долаш шера кхоаь ахча бIаьш азарам соммаь да.

Продукцеш реализаци яра кхиам тIехкхоачашъярах комбинатан балхлоша бах пайда 1400 эзар сом да. Цу дакъе пламал совгIа продукци арахецарах хиина пайда 984 эзар сом да, хIаьта арахецача продукце дикка лакхьарах паччахьаллкхенна бах пайда 898 эзар сом да. Пламах лахрдIачул совгIа пайда барах предприятие фонда юкъе дахьийта ахча 77 эзар сом да. ХIаьта гIалгIайн хьалъеча дIадахийтар 173 эзар сом да. Экономически стимулированни яра фонде хьаьIайра 84 эзар сом. Цох социалистически ахье дика тоалашъ дахкачарна дейр 70 эзар сом. Цул совгIа пламал совгIа пайда барах организационно-технически мероприятеш юкъехьоча Госбанкера хьаийна 692 эзар сом тIера дIадаьккхар.

Планированех экономически стимулированех кердача системах болх бе йоаьйча Іеш къахьегама оасарлен аьдни дегIадахар хила болача бамагIа да. Соахка къахьегама оасарле 1967 шера хинначул 5,8 процент лакхъелар, хIаьта ...ашц 4,1 процент лакхделар. Кердача системах болх бе доладелча дейа балхлоша тела предприятеш юкъера ахча 6 процент лакхъенай.

[illegible]

лакъ экономически стимулированех кердача системагIа болх беш я комбинатан коллектив. Цу дакъе хIаьхьехьа йоакха опыт Іоалый ю. Кертерча цхьаьна отгаьаьй продукцеца реализаци яра, е товарни продукци арахецара бохаш, оборотни ... фондоетачча нормативаш. ХIаьта гIонна болча аьхахаь тIар боакхагIа хьежйа хоргохет ладай, кердача системайга даьлачаш уж бахлаш доалхар цига.

Кердача системага доалара балхлой, инженерно-технически болхлой ...

...стически къахьегама ударникаш сийлен цIи лелаш 519 балхло ю комбинате. Иштта къахьегача комбината коллективе соахка Ерригсоюзни социалистически ахье шоаза хьаллара моттиг лаьцхар. ДIахо кхы а дикагIа хьа а хьеги ше шера плане хьакхаа дуькха а хьалха тIехчаьш керхI комбината болажа.

Ф. СИРЕБРЯК,
Грозненски химически комбинатан экономически ... директора заместитель.

ВАХАРЦА ЮВЗАШ

Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза партийни комитете чулоагIача агитколлективанна юкъе 27 саг ва. Уж ба болхана специалисташ, хьехархой, лоряш, моттигерча клуба болхлой. Царна юкъе ба йоккха партийни стаж йола коммунисташ, парте ветеранаш.

Уж берриш агитатораш дийна политически кийча йолаш массане а сийдем мах ба.

Дукхача хана деша колхоза механизаторашта юкъе агитатор волаш хьавоагIа коммунист Ф. З. Махбетов. Шин беседаш яхаш вахарца юкъ опыт йолча агитатора, ладугIадараш саццагIоах керда телашаш дахара. Масала, дIадахача шера хьат чуйца ходцакхой нийнлуча хана лаьрхIачул плана беседаш. Шир из механизаторашца. Цо дуьнар хьуьхьъам лоадмача дала чуйнар мел лоартIаме да, дIайоалийтар телашагIа болча комбайнераша Іоаль опыт. Механизаторашна вакча баьлах бертат дьаьар. Лоацача хана чуйлар хьуьхьъам.

Дукха хьалхайтча агитатора парте ЦК октябрьски Пленума решенеш хала дIайоалийтам а.

Иналла шу чаккхоеалаш колхоза партийни комитето йийцар агитатора Махбетова опыт, из вагайр агитатораш.

Колхоза массайача производственни участкашка, ферманка, бригадашка къахьегаш ба агитатораш. ЧIоагIа раьза ба шурйи-товарни ферма балхлой шой агитатора В. И. Астафьева беседашта. Боккхача безамца ух уж фермерча ...ча уголоке. Теркал тIаб...хийтта ладуьгI саха Вера Ивановнай беседашка. ЛадугIараш дика кхетаргбоалча тайпара ю цо уж. Агитатора даим дуьц ...ой лехарча а денний дехьарча а событеех.

Бригада членашта юкъе агитацина йоаш хьашаре дIахьу комплексни бригада бригадира къоаача коммуниста В. Михальчанка. Хад-хан-чахьа — кIиргагIа цхьа — ... беседаш ю цо. Царна дIайоалийт мехкара а доаьаол дехара а событех.

Парте ЦК октябрьски Пленума решенеш дIайоалийтам уж колхоза хьалхашка хаттача декхарашна айха шоа.

Хьанар дала агитатораш ба коммунисташ И. Г. Цырыга, З. И. Чуденцова. Уж даим вахаш ба, цхьадоам цара беседаш ю, кердо телашаш дахара колхозхой тIаьхьех.

Колхоза партийни комитето цхьаьдаш теркам тIаухийт агитколлективи балхе. Шин заседанешка хан-хана хьа ладугIа цуна отчетанаш. Агитатораш гоннах лакхъара хаст-хаста семинараш ю, шерра вайц телашагIбараш опыт.

Укх хенашка агитаторашна юкъе кхетаме болх боаржабаь къахьегамхой депутаташ Советашка хоржамаш дара кийчоена дукхадена. Хаьржархошца беседаш ю СССР Конституцех, юкъе чухьарча а доалол дехьарча а хьалах лаьца. Цу беседашка йоккха моттиг дIалоацу В. И. Ленина юбилейга йоагIа кийчо яра ...

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской районни комитета секретарь.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ПИСАТЕЛИЙ VI СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

ОСМИЕВ Хьамзат

ДАГАЛАЦА

Хьалха [illegible] ец [illegible],
Сага [illegible] [illegible] ец.
Нагахь хьайга [illegible] [illegible],
Тlема хана Ленинград
Мешта хьай дагалаца —
[illegible] тlеррергьа хьаьа.

Хала тlе иц [illegible] сага.
[illegible] [illegible] ец.
Нагахь хьайга хала [illegible],
Тlема хана Сталинград
Мешта лайтей дагалаца —
Хала [illegible] хургьа хьаьа.

ЯНДИЕВ Жамалдин

ЮХАБУЪАРГБАЦ

[illegible] дуьненна телаш
Ухаргьа [illegible] lуйри,
Сердаев къуьта телаш
Ухаргьа бетта [illegible].

Бета [illegible] [illegible]

[illegible],
Дlахо Зама,
Дог хай къонда гlаргари
[illegible]
Цlьа бlаьа бlаьм.

ГАЛБЦОТОВА Леша

НАЬСАРХОЧУНГА

[illegible] хьа [illegible] [illegible]
Хий [illegible] lа хьоста чуьр?
[illegible] хьала торса [illegible]
[illegible] lаьца тlа уйла [illegible].

Шеста кlудалаш [illegible] [illegible]
Хи тlа болха [illegible].
[illegible] хьо царца [illegible] [illegible]?
[illegible] уш [illegible] цlий?

[illegible] lа lадмо [illegible]
[illegible] кlайгlа бала бес,
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible]...
[illegible] [illegible] хьо [illegible] [illegible]?

[illegible] хьоно [illegible] чу [illegible],
Сеглара хьоьа бетта [illegible]?
[illegible] [illegible] хьо [illegible] [illegible]
Хий [illegible] lа хьоста чуьр?

ПЛИЕВ Мальсаг-Сайд

[illegible] хьа [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
Це хьа наг [illegible],
Е [illegible] тlаха гlаргlа [illegible]
Тайна бераш [illegible].

Хьога [illegible] дуьне [illegible],
Хийра [illegible] lа хьогаву.

Дог тlа утташ ца гу [illegible]
[illegible] [illegible] туьлаву.

Нагахь цаl lа хlаьа гlазвешша,
[illegible] хургlа бlаь.
Ма [illegible] бер хьа цхьаьна [illegible]
[illegible] [illegible] бlаьгlа ю.

ГАГИЕВ Гириххан

СЕННА Ю ІА ГІАЙГІА?

[illegible] [illegible] [illegible]?
Сигла [illegible] [illegible]?
Сенна ю lа гlайгlа?

Малх а бlайха ма [illegible],
Шовда [illegible] ма [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

Махкарий [illegible] [illegible]
[illegible] ца [illegible] [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

[illegible] — [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

[illegible] ма ухий [illegible],
[illegible], [illegible] [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

[illegible], тlеха [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

[illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

Хьоьа [illegible] [illegible],
[illegible] ма [illegible] [illegible],
Сенна ю lа гlайгlа?

ЛЕНИНГРАД. Эльбора лаача кердача тlех чlагlача материалах ль инструмент дукха арахеца болаеллаl «Ильич» аха ленинградски абразивни завод. Чlагlалга дилхача алмазал ницкъагlа дац эльбор, хlаьта цуь термочlагlалла шозза лактагlа ю. Чlагlача сплаваштеl материалаштеl обработка еча хана геттара дика лаьрхlа ю эльборах дан тlеэрраш, брусокаш, пасташ.

Сурте тlе: арахийлача эргlахарча партега хьажаш йоала эльборах пасташ кийчду Грачева Аза.

М. Блохина сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

11 феврале 18 сахьат дальча дена 15 феврале 18 сахьат даллалца республике бахьна а йолаш, юкъ-юкъе екхаш а хулаш, цхьаццайолча моттигашка лаьгlо лоа а делхаш, дохк а доаллаш ха латта тарлу. Мух малхбоалехьара лаьгlо, гlаьххьача боарамга кхоачаш хьекхарбе (секунде 3—7 метр). Фегара температура йийсанна: хьалхарча юкъагlа 23—28 градус шелал, ха юкъеяхачул тlехьагlа 12—17 градус шелал, тlехьарча юкъагlа 7—12 градус шелал йолаш хургья, дийнахьара температура хьалхарча юкъагlеш ха юкъеяхачул тlехьагlеш 5—10 градус шелал йолаш, ха чакхйоаллаш 3 градус шелалгара 2 градус йовхалга кхоачаш хургья.

Метеостанци.

ЛОТАБЕННАБ КУЛЬТУРА СИЙГ

1870-ча шера школа е яьча гуллаьа хиннад Ведана балача ваха. 40 шу далалачул тlехьагlа цу школе [illegible] хаийнад бераш. Вах культурах кхебаш бала [illegible] хьа хиина а цу районе.

Хlаьта хlана? Тахан Ведана районе бlах бен а 546 [illegible] а волаш бала 33 школа, 20 клуб, 25 библиотека, кхоь культура Цlа.

Из массал доккадир уьх денмахь Ведана керда культура Цlа хьадехкача ме [illegible] ден района исполкома председатель вон. Бачагаев.

Из [illegible] маlаа [illegible] цифраш а-ях уж. Из дакха [illegible] [illegible] хилар-хх Советий замах [illegible] [illegible], из йоахо [illegible] партен [illegible] [illegible] къахьегамхой культура [illegible] гlулакха.

...Тlакх аьааа [illegible] [illegible] кердача культура цlен [illegible] зал из хьадаллача дийнахь. [illegible] хама къахьегахой, юрта интеллигенци, денахрхой, цlен-воахой, пенсионераш, района культахой, Грозера баьлла хьаьший бар цlей дезадеча. Из хьадела КПСС Ведана райкома хьалхарча секретара вон. Ибриев. Хьалхара дош ху культура Цlа хьадаьрдаьа. Фусам-дайьнка цlен йоагlаш дlалу «Чечингсельстрой» треста гlишлонъеча участка начальника вон. Акбиева.

Хlаране бахм ба тахан цхьаццалаьша а дош али, ведалхошта карте кийчдаь доккха совгlат даькъала дуйца. Цхьаннена тlехьа шаллагlвар а воаллаш трибуна тlа вода: В. И. Ленина цlерагlча колхоза председатель вон. Баймурзаев, республика культура министр вон. Татаев, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета председателя заместитель вон. Гудантова, ВЛКСМ Ведана райкома хьалхара секретарь вон. Сабиров, Х. Нурадилова цlерагlча театра парторганизаце секретарь вон. Исакова, республика кинофикаце управлене начальник вон. Чодлебский, кхыбараш.

Сцена тlа боаши цlена [illegible] Из совгlат дакъаш бахкаб Х. Нурадилова цlерагlча театра артисташ, культура Цlенна совгlата телевизор елар райисполкома.

Хьалха шоай мукъа ха [illegible] моттиг йоалаш хиннача ведалхой доалахьа хlанз дукха да. 450 моттига лаьрхlа зрительни зал я, кхьистел широкоэкранни а кинофильмаш хьокха йиш бола 32 метр дlаьха киноэкран а йолаш, кружковой балха лаьрхlа къаьст-къаьста цlенош, библиотека, денара зал, методически кабинет, кхыдараш.

Кердача культура Цlагlа эттаре хьалхара концерт оттадир Нохч-Гlалгlай филармоне артистала, Айдамирова Марема, Тутаевченко Инас, Магомедов Султана дакъа а лоацаш. Цул тlехьагlа моттигерча художественни самодеятельносте декъашхоша шоай говзалаш гойтар. Юххера а «Лахдагlа хиль» яха кинофильм хьекхар гулбеннарашта.

Белгалдаккха деза кердача культура Цlенна кулгалдер кьоьа йоагlий йоl хилар. Кхоачам шу а дац Муталипова Хьавас Грозненски культпросветучилище йистедаькха. Хlаьта укказа бала ена кхо бутт совгlа ха шера яц. Бахьда, хlанзза а эlшшига яле а самодеятельность [illegible] йолла кхийнад. Ше вулгах а ден хьахарий кружок я бахк бен. Дукха да ле лерхlараш: хьалгlа инструментийн духовойн оркестраш, вокальни, драматически кружокаш [illegible] кийта, кхыдараш. «Дукха махкарий ба сходенеl фабрика Ведалхарча филиале болх бен. Цигга хор [illegible] йолла дагадехад сона», — боаl Муталипова Хьавас. Цунна ца а карагlдаргхиндарах [illegible] яц. Из [illegible] а гуш да.

А. [illegible]

ЦХЬАН ТИКА ЧУ ХИННАР

Наха дуццаш хоача а чоаргаваьш гlулакх бlаргадайра сона Горпищеторга № 7 йолча «Березка» яхача тика чу дукха ха йоаццаш.

— Чай дезар сона, чай дий вута, продавец, — аьлар цхьан кlаьнка.

— Дац.

— Ай ватране хаттар дacий чай?

— Дlабуааача моттах хьо кхоте, дац их аз хьога. Тlаккха хорцахьа а хьажи «Ваьах фу хах ба ераш, хьайбаш ма ха бий [illegible]», аьлар цо. Из хоа сона. Цул тlехьагlа цар хьакlаьна тикке а даха аз саббаргlа алхар.

— Да ватране хаттар чай дацой, хьогара чай дох кlаьнко?

— Цхьан-хьин кlирах хоттал хlаьта хlана шоаш ваттача. Тхо салтараш да хьатlаккхаьчача цу чура хьа а йийца чай хургд-ях аз кунна.

— Продавецаш жалобайн книжка хургдий lа сона? — хотт аз.

— Из а дац.

— Мичаl ю?

— Хац сона.

Хlаьта а со дlагlоргвоацарга хайча кассира хьадехар жалобай книжка.

— Из аьлахь тхона жалоба, бlех ма делахь тхо книжка, яхаш ший тхьайбара [illegible] хийца хьестаргlа бокхагlаьла продавец вон. Арустанова. Чай даха а раьза а из хlанз.

— Хlахий ер да хьона чай. Оаха тхоашта дlадилла чай да ер, — яхаш продавца кlалхара хьа а йийца хьакхувдир чай пачка.

Цо из лоьле ехаш дезар доаццаш а жалоба язъяь вальар со.

Яьч хьай хьокт малхад лоьа lа, цхьа сона хилла-м хlана дац хьона, хьача санна вулг а тоссаl дlаххар вон. Арустанова.

Тосса вулг шоай маlан долаш хиннабар. Бо лаьрхlа тийша болх а шоай тайнара бар. Бокха кlалхараъала боаршаш бала тешам оарцагlбальхар вон. Арустановас.

Книжка тlа язъяьча жалоба тlехьарча листа тlа шоаллагlча дийнахь язъяь опровержени др. Юла хадаь кулгаш дар: Т. Израева — столовойн ресторанийн треста № 7 йолча столове бахьаа, кlаьча шоаллагlдар Исраилова — горбытковбанена бахьаа. «Мертвые души» яхача Гоголa произведене тlара бараш-м байна бале а корабоетlаш бар, хlаьа ераш-м дlалла а боалаш ба. Цхьакка бехк ца хулийташ лиття кlалхара яла гlерташ я-хх вон. Арустановац, ший ниэ дlахоача. Хоьргда-хх горпищеторга кулгалхошо цох фу оал.

Б. [illegible]

Іилмахой йоакха отред е Украина Іилмай Академе болх бен. Цара юкъе ва Григорий Илларионович Деркач а.

Ший 32 шу дальча химически Іилмай доктора диссертацеш защитий яь ю, хlаьта 38 шу дальча из хержаь УССР Іилмай Академе член-корреспонденталла. Хlахо органически химе Институте аспирантий Іилмаш кулгалде ва къона Іилмахо.

СУРТА ТІА: химически Іилмай доктор УССР Іилмай Академе член-корреспондент Григорий Илларионович Деркач (аьттехьа) консультаци лун ва аспиранташта Матвиша Анатолевичан Слюсаренко Еленина.

Ю. Мельникова сурт.
ТАСС фотохроника.

«АППАТИТИЙ» ЛОАМАН БУХЬ ТІА

Эттара хьалхара «Апатит» хаздбаллара [illegible] яхача [illegible] лоам тlа. [illegible] [illegible] [illegible] йолча плате. Шоллагlьар Юкспоре, бархl бlаь метр лакхача хургья. Геологагlа [illegible] коралий геттайр [illegible] [illegible] гучахал апатит [illegible] [illegible] йола [illegible] С. М. Кирова цlерагlча «Апатит» яхача комбината, кlевиг-дукъа средствий дlайхийтачул тlехьагlа, бераць кхеран керда миллионаш тоннаш кхоачаргья. Специалисташа лаьрхlад, Юкспор яхача лоамара запасаш дукхача итташ шерашка яхьаl хилар.

Хlана Юкспора беса еагlоад [illegible] буллаш латт.

Кастта эттара хьалхара продукци хургьа «Апатит» яхача комбината кердача лаккача лоам тlарча бухника.

Юрий СЕНИЧЕВ.
(АПН).

М. И. КОМАРОВ

1969 шера 8 феврале цlаьхха веннав 1930 шера даьй КПСС член, республиканаски лоархlамера персональни пенсионер Михаил Иванович Комаров.

М. И. Комаров ваьв 1897 шера Рязанска областа Скопински района Павелец яхача юрта. 1919 шера ший бехам а хиина Цlена Эскара мутlараьшка вахав из, Советски Іаьдал чlагlдар дукха ловттабеча къовсаме дакъа даьлад цо Къулбехьен фронта 8 эскарла а волаш. 1923 шера денз, эскарера демобилизацегlа цlавеначул тlехьагlа, кулгалдеча советски балха тlа хиннав.

30 шу совгlа хана бола бах ба облисполкома секретаралла а Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретаралла а. Хlамах сакхуьнна [illegible] хана накъаволлаш [illegible] [illegible], дика организатора кулгалхой хилара вовзар республика къахьегамхошта М. И. Комаров.

Дин ца лун йlаьхха хана еза дегашка латтаргда Михаил Иванович Комарова — Коммунистически парте социалистически Даьхени тешаьеча цlиlа сийлахьа гlулакхан.

Накъьанагlий группа.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ИТАЛЕРА ЙОККХА ЗАБАСТОВКА

5 февраль тешшаже Итале белхадай болама исторена юкъегlоргlа, цlаххха диццургlоацачеш белгаллдаьнначеш деноех цаl санна. Цу дийнахьа хилар уьх тlехьарча тхьаьвиъ шера хиннарех эттара йоккхагlа йола цу мехка болхлой забастовка. Хьалхарча лоархlамех, цунца юкъе дакъа даьцал 20 миллион гаргга болча наха пенсеш лакхделгеш пенсиони lалашон ерригача системана демократически реформа елгеш дlадехаш хиннача болхлошех гlуллакерча нахех, ахархоша а ремесленникаша а, кагийча торговцашеш батракашеш. Цхьабакъда, из массане юкъара стачка lалаьмате хуккача наха цуьна юкъе дакъа даьца хиларца белгальъина lаш. Кхы кlеаргагlча лоархlаме йоаца цуь белгальъина еагlув яр лиття итальянски болхлой класса тайп-тайпарча отрядий объединенеш цхьаьгlо хилар.

Мехка я кхоъ карттера профсоюзий организаци: кулгаллара дакъа коммунисташкеш социалисташкеш долаш йола Ерригхьюкъара итальянски къахьегама конфедераци, социал-демократически вийъ делабеш йола Итальянски къахьегама союз, болхлой-католикаш юкъе болаш йола Итальянски къахьегамхой профсоюзий конфедераци. Укх тlеххьарча 25 шера реформистски профсоюзни лидерий лоацтlеъьлийнад Ерригъюкъарча итальянски къахьегама конфедераце чакхьлха ехаш дайн тlадьехам беш хиина деррига дьам юкъе а оаш цхьана ю къахьегамхой выступленеш юкъагlьяха. Цхьабакъда, дlадаха шу чакхдоллаш ИСТ-еи ИКОТ-ей мугlерча членех болча миллоноаш наха ций тlабахьарах ВИКТ-аца гlулакхаш цхьана чакхдаха раьза хилар цу организацей кулгалхой — цутухьа аз шоай болхлоий гадоакхкаш итальянски къахьегамхоша 5 феврале ль выступлени сел йоккха, сел низ болаш.

Шеко яц, 20 миллион болча итальянски къахьегамхоша цхьаагlо болаш дийа, lаштlехьъальккхаш яьча выступлене мехкарча дукхалча дlамашта вахар лоархlаме дода пенсионни дош къоастадира Итале доал веча гlеорарваш цlеххамта уйла хlотаргlалархl. Цул совгlа, забастовка болча хана къахьегамхоьша холдамболлаш дlакхайкадь а хlача: «Оахош хьадехараш тхо ихаларгдац, кlаьта, нагахьа санна уж кхоачаш ца дой, тхо юха а цхьан фронтаца гlовттаргда!».

Италера пенсех дола дош къоастадоле правительства тlехьадоаца 20 шу гаргга ха я, мехкара вахар дайи дезлуш, налогаш дахлуш эле а, хlаьта хараашка а цамагарга дилхача кхы болх бе магаш боацача миллоноаш къахьегамхой дlахора вахар тlа-тlа дукхагlа кхераш тlабоассаш да.

Доал деча гlоаврий из позици нийса ца хилари халкъа дукхьала хилари къаьстта шаьра гуш ха, нагахьа санна мохк бlарча хьайицача цу 20 шера кхиаз бlаьхий хиича хилар дерхаллача. Цуй экономика цу юкъа капиталистически мехкага хилача лакхача темпаца дегlаьхай. Итале промышленни продукци, масала, дlадалача 1968-ча шера 6 процент алсамъьлинаяр, веспорт 15 процент дукхагlа дилар; хlаьта цо шоай бахьан доапаш а дац. Хlана аьча итальянски болхлой белгтала доагlача кулгаша хьаль дукха ципдеш тlехадика хилерча белгалйоалаш а — деш дала къамаьл шерра пайда эцаш делча товарий е тоалханерча электронки машиний хьакъехьа дале а.

Цхьабакъда, из деррига гlулакх семах латт аьча, из латт, цхьаккха нийсхо йоацаш къизех доала цу мехкарча социальни строя капиталистически маlан хийцадаш Италерча lилма-техничеки прогрессе. Хьалхагlа а санна кlоарга юкъ йоалл цхьан оагlоральара итальянски «элита» — дукхача лаьттай дай, промышленникий, финансистий гlехдаьна тоадензаца вахараш воккх оагlоральара дукхал миллионаш болча къахьегамхой къелаш юкъе. Хьалхагlа а санна миллион гаргга ба Итале хьабе балх боацараш — массача пособех бахаш бала нах. Дукха ха йоашаш итальянски кенайеозса тlа араьхаар дlададьхача шера мехка хlаране дохенех йола данеш. Цу даннеш яхалоьх, промышленника Пальма Франьес масала, 1968 шера дlадарна дукхагlа кlйар пенее тlа бахача вофхlи ахк миллион болча итальянски къахьегамхоех шеккагlдо а хlара шера эначул. Миттал йокккхий барьхадоацаш — тахан Итале латтача гlулакхий эттара белгалагlа йола оагlув.

Италерча къахьегача халкъа беза бен хlанз мехка латтача селлара кlоарга юкъехо йоацача социальни гlулакхашка хьажар бе. Цо тlа-тlа чlоагlагlа, тlа-тlа цхьоагlо йолаш агlа хьинарегlа къовсам лоаттабу царна дукьала. Из къаьтаж дог тешалеш хьаьбоах Италерча 20 миллион болча къахьегамхой ерригаьчкъарча забастовка.

ТІЕМО ЙОАГАЛЬ ЛАОС

Металлаш нахалаш цlера ала Къулбехьен Вьетнама чубеттар болча фегарча американски стервятникаша доаллахарча Лаосе а наха ха lоажал кхуха, гlорсан вохаду. «Вьюсуик» яхача кlиранна цхьаьза арадуьлача нью-йоркски газета дукха тlех нах ца бахача из лоахаш ниэкитайски мехка американски бомбардировщика оттаьча кердача «цlий мехкадара ракарда» хьаькха. Январь бетта 12 бомбаза совгlа тlа а хьа дош чудала американски самолеташа Лаосе патриотически низий тlаьхьожамагlа болча районашта. Вешта аьча, хlара дешна 400-за совгlа самолет тlаэхий гlарта. Газете белгалдоадар, из—Къайбасеа Вьетнама кlиргъа бомбаш чуттар юкъера дlадоахккача, самолеташа эттара дукхагlа чудалш дош хилар».

Американски командоване фегара Лаоса доь чудеча яхийташ хьаьзаргlа Къилбаседаш Вьетнама къизаргlа тайнарра бомбаш чуеттача цайда эцаш хиннача самолетех дукха ераш. Вlашагlкхийттача Штаташа Таиланда территоре тlа йоллача кхе а ахкадарш безах хlана йолча «Кьулбехьен Вьетнама патриоташа дукха аlеш Лаоса патриоттарчи низий тlаьхьожама кlал йолча районашта дукхаьлеш доа дара. «ЛАОСАН ПАТЕТ ЛАО» яхача информацени агентства хийцар январь бетта Каммуан, Саваннакет яхача а Эгlа Лаоса мукъалхалча цхьаццайолча къыча а провинцешта тlабессача балах. Алхха цхьан кlиранна цу провинцешта чутехай 21 эзар совгlа фугасни бомба, шарикови бомбаш чуйоакха бlаьш контейнераш, 180 ракет хлесайl. Из бахьан далаш, агентства белгалдоахкхаш хиннавох, боабаь е ейп бала ба цига бала дукха нах, вертоеча даькъе боккхий нах, кхалнах, бераш, хlаьта нитта доккха материальни зе а даьа.

Нео Лао Хак Сат яхача патриотически парте Центральни Комитето январь бетта кепатеха арахьккхай, дlаахача хамаца нийсийча мукъальхача Лаоса районашта чуйийтта бомбаш кхозза-дкъазза дукхагlа я яхаш йола меморандум.

Лаосех йолча Женевски совещанерча советски сопредседателла СССР кхьыча мехкашарча гlулакхий министра А. А. Громыкос дукха ха йоаццаш заявлени йир Лаосера хьал цlенхашта хилар белгалдоаккхаш. Цу заявлене тlа белгал ма даьккхара, Вlашагlкхийттача Штаташа толхальй Женеве шоаш кулг йодаь соглашени, Лаосера нар интервенции цу мехкa нейтралитет бухйоахкхам а, нашара гlулакхa цlенхашта кхераш тlатоссаш а я.

Вашингтонера пачхалхьлхкен департамента вийал хlана хургдоаншехьа а шеко йолаш хетийта гlертар цу заявлене тlа йоалаь факташ. Цхьабакъда, баъдовза хlаьаш харцдаргнад, хlаьа ца совгlа латт аьча, американски агреси цу мехка территоре тlа йоргlа йоарлаеш хилар бахкаш долай. Лаоса халкъ тlа-тlа дукхагlа тlема юкъедоаш хилараx латт. Мацара кийсаш оаш лоархlаш дел бlаьа нах. Хьайалбоалаш сарчагlбаьнааб американски агрессора аз Лаоса тlа па бlарайтa. Пар геттара кийса лоархl, зуламашта чуетта американски бомбаш социалгla, наргlатеш кхьачареш тайпа хlана лоаццаш дахара йолча Лаоса халкъа законни бокъош сий дола — дуьнен цу районера гlулакхаш къоастадарга болча наькъа лоархlаметlара хьалаш цу тайпара хилар.

«ТІЕМ ТІА ЙОАККХАРГЬЯ ВАЙ [illegible]»

3-ча феврале сатем йоабеча тайтаний тато еайир африканеки континент. Ма хоам бир Африка, мостагlашта керда хьача бlехача зуламах, тийшача бахкаргlа кlийко а яь Африкерча кертамукъалеш боашш гlербаьина болча кулгалхоех цаl Эдуардо Мондлане — Мозамбика кертамукъалеш фронта (ФРЕЛИМО) председатель верах дьаьа.

Из верах бала хоам тlаа сецаш санна сиха дlабаьржаp Африке меттел, дуьнен керрпогча махкашка а. Из массанахьа а цlена дог-уйла долаш болча наьха дегашта чlоагlгlа безам а бир, агlаал а хьоайир. Мондлане вер «доккха но да Африка кертамукъа а йолаш бlаргагор дезаш иеза бараште» аьхар Джулиус Ньерере, Танзане ший территоре Мозамбика кертамукъалеш фронта штаб-квартира йига лоеттаран кертамукъалена тlехьара мозамбикски къовсамхой lоьабараш дlаоазна болча мехка президента. Къаьстта дьхча кхайкаралца африканцаш тlахьийтар Джулиус Ньерере тийшача балхах из вера гlулакха колонизатораша дехьалара. Африка наргlатеш айдами бахьан доаш лоеттабу къовсам кхы тlа чlоагlдарца хоп даладь.

Хьалхагlо а доаш болышша хийчоль химий из орлах дара, цуьдуьха чlир лехара кlалхарболла вlаштlехьдаьннад маьрей. Цхьабакъда, цхьанно а шекo яц, мозамбикски патриоташий кулгалло ха йоалаш лалара бехко мална хара деша. Дика коши да. Цигa португальски къайлагlарча полице агенташ ший деррига гlулакхаща колонизатораши империалисташи дерхбаьча Эдуардо Мондланеа дукха хана дено тlаккхуш хиина хилар. Из-м кхеталеш а да. Цо хьайгla къа бахьан долаш вlаштlехьа из дальпадарий Мозамбика халкъа паргlато еза шел дола низаш кертамукъалеш цхьа фронт а яь кхетаде.

Лиссабона правительства Мозамбике 70 эзар гаргга салте хайта вокзалецехьа а, гlала тlехьа тlа боалхаш тlехьашка ца байлача балац португальски колонизатораш кертамукъалеш низаша боча хингlа.

ФРЕЛИМО кулгалдеш йолча герз карарча отрядаша тахан шоай тlаьхьожама кlал лоаттаю мехка пхелагlа дакъа совгlа йола территори. Мукъальхача Мозамбика къилбаседенгахьарча шерарча районашка керда, lалашаш колониальни лоаллахи мукъа дола вахар хьалдеш доалл халкъ. Цу районашка болах беш я халкъа lаьдала органаш, юрташка вlашагlьехкай ахархой кооперативаш. Зlамига мозамбикцаш халкъа lаьдало хьайийллача школашка деша ух.

Ший дагахь хlанзе а ший мохк мукъабальнарг лоархlаш вар Эдуардо Мондлане. «Оаха бер халкъа тlом ба, халкъ ах тlом беш дар, — яьхад цо советски журналистанца цхьа масе беседе ец. — Цудухьа паргlатача Мозамбике lаьдала керта латтаргда халкъ, тха ар халкъа, демократически республика хургья. «Хала-м хет, хете а, хьагlадоагlаш латтача цу правеча денга кхаччалца ваха кlаьхвеннаш Эдуардо Мондлане.

Цхьабакъда, зехьа да африкански континента халхьий кертамукъален къовсама нех бола тахгlи террора, нах бовбара, низаш дара новкъосталца сецале дагахьа империалисташи колонизаторашеш хьета кьа. Паргlатонна тlехьарча африкански къовсамхой дагардарий безам бара хьа а хьоххаш Къулбехьен Африка Африкански къаман конгрессе (АНК) ФРЕЛИМО кулгалхой цlерагlа ше яхьийтача послание тlа хьакхайкадаь: «Юххера а котало аргнилирах дог тийна я конгресс, тхо тешаш да ФРЕЛИМО-на, АНК-на, бала кечболлача Африка паргlато бахьан долаш къовсам лоаттабеча ерригача тlема организацешта юкъерча ломаргдоацача хьоаш. Мондлане тийшача балхагlа вера мийсхал Мозамбикен Къулбехьен Африкен латтача тlем тlа йоаккхаргья вай».

В. ГОНЧАРОВ,
В. ХАРЬКОВ,
Г. СКОБЕЛЕВ.
(ТАСС).

КУВЕЙТ. СССР-ан Кувейтаца юкъе дипломатически гlулакхаш оттадачул тlехьагlа дена дlададахача 6 шера доккхий толамаш даьхад шиъ мехко цхьана леладеча экономически культурни гlулакхашка.

Пачхьалкхани бовлашнцарца [illegible] гагурбя советски лорах.

СУРТА ТІА: советски лор Г. Хуцишвили (аьрдехьа) уллахоуйта хьожа [illegible].

Р. [illegible] сурт.
ТАСС фотохроника.

Ладувгlа, хьажа

РАДИО

11 ФЕВРАЛЕ

7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашарахш. 8.45 — Моттигашкарча Советшна хоржамаш деча накъадолхаш. Вай советски демократи (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачий программа. 16.05 — «Къона тlехье» (гlалгlай меттала). 16.20 — Ашарахш. 16.30 — «Советски хоржаме система» яха беседа (гlалгlай меттала). 17.00 — Бексултанова Іумара йиш. 17.30 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 17.45 — «Знаней Ленински хьаьста» яха беседа (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашарахш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. Фильм. 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 18.50 — Юртбоахама знаний школа. Экономически бала дукхагlа терко тlаьхийта. 19.25 — «Ший лоlама» яха киночерк (нохчий меттала доакках). 19.35 — «02 ладувгlаш я». 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — Дуьнен халкъашта юкъера обзорена. 20.20 — Передачий программа. 20.25 — «Нотр-Дамева боадь» яха художественни фильм. Шоллагlа серя.

РАДИО

12 ФЕВРАЛЕ

7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачий программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Хоамаш. 8.35 — Ашарахш. 8.45 — «Къона тlехье» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — «Махкашкен континенташкен гlоахаl» (нохчий меттала). 16.15 — «Льяттан наха» (гlалгlай меттала). 16.45 — Керда хоамаш (гlалгlай меттала). 17.00 — «Музыкан стихех дальнна хали» яха передача (нохчий меттала). 17.30 — «Империализма зуламий Іаьржа [illegible]» яха беседа (гlалгlай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашарахш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва. 19.30 — «Къонахий» (нохчий меттала). 20.00 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (нохчий меттала). 20.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Берашта. Фильм. 18.30 — Шовданаш новкъостала. «Воза а бала бовза а бовза хьо вах, хьай мохк» яха хьалагlа йола передача (нохчий меттала, эрсий меттала доакках). 19.00 — Телевизионни кердадараш. 18.50 — Талкъечески информацей хоам. 19.15 — Хоамаш. 19.20 — «Зlамига принц» яха художественни фильм. 20.30 — Латински Америка кегирхой къовсам лоаттабеш ба. 20.50 — Кинохроника (нохчий меттала доакках). 21.10 — Передачий программа. 21.15 — «Островитяне» яха фильм-оперетта.

КПСС обкомо, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо, Министрий Советои чlоагlа тlа хала а хеташ хоам бу хьаькха Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь хиннa

КОМАРОВ Михаил Иванович

кхалхарах, хоаш бу, веллачун кхоалтарагlа бахчеш гаргарчен нахага.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-90; редактора зам.—3-30-11; белхахьома секретара—3-34-38; партийни ваттаран, культурин, промышленностех отделий—3-42-30; юрта боахамех письмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-90; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательстве типографи. Революцe проспект. 7/34.
Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/34.

СФ05037. Заказ № 608.